

## Lustmord eller mordmardröm?

- Ett genusperspektiv på svensk press porträttering av en kvinnlig och en manlig gärningsperson

Felicia Kehr och Martina Larsson

2017

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp  
Kriminologi  
Kandidatprogram i utredningskriminologi

Handledare: Sofia Wikman  
Examinator: My Lilja

---

## Abstract

### **”Murder of pleasure or murder of nightmare?”**

- A gender perspective on the portrayal of a male and female perpetrator by the Swedish press

The purpose of this study was to reflect how both a female and a male perpetrator were portrayed in the media by observing two different cases that both received media attention and shared a lot of similarities. We wanted to examine the similarities and differences between these two cases with support from gender and criminological theory and see if they could be understood from a gender perspective. We did this through a qualitative content analysis of Swedish newspaper articles. The result showed that the differences were more than the similarities. What we primarily could discuss based on gender perspectives were the different depictions that were made around the perpetrators' motives and approaches. The female perpetrator was portrayed as an extreme case, with a lot of emotions attached to her crime, while the male perpetrator's case was presented in a more neutral progression, focused on him being a misfit and deviant. In conclusion, we discussed and emphasized that this study can be seen as a small section of the field and therefore require additional similar research in order to make the results valuable.

*Keywords: media, gender, femininities, masculinities, qualitative content analysis*

## Sammanfattning

Syftet med denna studie var att spegla hur en gärningsman och en gärningskvinna porträtterades i media, genom att undersöka två medialt uppmärksammade mordfall med många likheter sinsemellan. Med stöd av genusteori och kriminologisk teori ville vi undersöka dessa falls likheter och skillnader, samt se om dessa kunde förstås ur ett genusperspektiv. Detta gjordes genom en kvalitativ innehållsanalys av nyhetsartiklar från Sverige. Resultatet visade att skillnaderna var fler än likheterna. Det vi främst kunde diskutera utifrån ett genusperspektiv var de olika skildringarna som gjordes kring gärningspersonernas motiv och tillvägagångsätt. Gärningskvinnan porträtterades som ett extremt fall, med mycket känslor kopplade till sitt brott, medan gärningsmannens fall återgavs i en mer neutral tongång där fokus låg på att han var missanpassad och avvikande. Avslutningsvis diskuterade vi kring och betonade att denna studie kan ses som ett utsnitt och kräver därmed ytterligare liknande forskning för att resultaten ska kunna ses som värdefulla.

*Nyckelord: media, genus, femininiteter, maskuliniteter, kvalitativ innehållsanalys*

## Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Sofia Wikman för skicklig vägledning, upplyftande stöttning och konstruktiv feedback i tid och otid. Tack till Alice och Lena för att ni tagit er tid att läsa igenom arbetet och kommit med värdefulla synpunkter.

Arbetet med uppsatsen har fördelats jämnt mellan oss och därefter godkänts av båda parter. Vi innehar således ett delat ansvar över uppsatsens alla delar. Vi vill avsluta med att tacka varandra för ett gott samarbete under medgång och motgång.

Felicia Kehr och Martina Larsson

Stockholm, Ulricehamn 2017-05-23

# INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<b>1. INLEDNING</b>	<b>1</b>
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Förklaring av begrepp	3
1.3 Disposition	4
<b>2. TIDIGARE FORSKNING</b>	<b>4</b>
2.1 Hur porträtteras kvinnlig respektive manlig brottslighet i media?	5
2.2 Maskuliniteter, brott och media	6
2.3 Femininiteter, brott och media	7
<b>3. TEORETISKA PERSPEKTIV</b>	<b>9</b>
3.1. Genusteori	9
3.2 Strukturerad handlingsteori	10
3.3 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt	12
<b>4. METOD</b>	<b>13</b>
4.1 Validitet och reliabilitet	17
4.2 Etiska ställningstaganden	18
<b>5. RESULTAT &amp; ANALYS</b>	<b>19</b>
5.1 Fall X – "Alice"	20
5.2 Fall Y – "Oscar"	21
5.3 Resultatpresentation "Alice"	21
5.3.1 Gärningen	22
5.3.2 Motiv	24
5.3.3 Personlighet	25
5.3.4 Livssituation	27
5.4 Resultatpresentation "Oscar"	28
5.4.1 Gärningen	29
5.4.2 Motiv	30
5.4.3 Personlighet	31
5.4.4 Livssituation	34
<b>6. DISKUSSION</b>	<b>35</b>
6.1 Likheter	35
6.2 Skillnader	36
6.3 Förslag till fortsatt forskning	39
<b>7. LITTERATURFÖRTECKNING</b>	<b>40</b>
<b>8. ARTIKLAR FÖR ANALYS</b>	<b>42</b>

## 1. Inledning

Den dramatiska skillnaden i brottslighet mellan kvinnor och män är en av de centrala frågor som under lång tid försumrats inom den kriminologiska forskningen (Sarnecki, 2009, s.298). Kvinnor begår betydligt färre brott och deras brottslighet är mycket mindre grov. Sarnecki menar att de faktorer som ligger bakom förhöjda risker för brottslighet praktiskt taget är identiska mellan könen (a.a.). Lander, Petterson och Tiby (2003, s.8–18) skriver om den feministiska kritiken av kriminologin som vuxit fram, bland annat att kriminologin har varit genusstyrd både när det gäller män och kvinnor.

Nilsson (2012, s.137) hävdar att traditionella medier fungerar som en form av ställföreträdande aktörer, genom att de talar i andras sak. Denna ställföreträdande position är ambivalent och drivkrafterna bakom den många och ibland oklara (a.a.). När det handlar om nyheter kring brott, är nyhetsvärdet högt. Jewkes (2015, s.165) påpekar att flertalet skribenter har undersökt tesen att media presenterar faktiska och fiktiva brotts historier på ett sätt som selektivt snedvrider och manipulerar allmänhetens uppfattning. Genom detta skapas en falsk bild av brott som bidrar till att skapa stereotyper, bias, fördomar och innebär en grov generalisering. Skribenternas slutsats är att det inte bara är den officiella statistiken som ger en missvisande bild av brottsligheten, utan att även media gör sig skyldig till manipulation och driver på allmänhetens farhågor (a.a.).

Med utgångspunkt från denna vetenskap blev vi intresserade av hur konstruktioner kring femininiteter och maskuliniteter kunde te sig i denna typ av nyhetsrapportering. När media skriver om ett brott och det i sin tur får stor spridning, kan man göra antagandet utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv att detta också formar uppfattningar och åsikter hos läsaren. Många studier har tidigare gjorts kring kvinnors brottslighet och deras porträtteringar i media (se Black 2009, Kordon & Wetterqvist 2014, Ajzenstadt & Steinberg 1997, Jewkes 2015) för att nämna några. Det finns också studier som gjorts kring manlighet och huruvida maskulinitet kan användas för att förklara olika tendenser i faktisk och konstruerad brottslighet. Studiet av män och maskuliniteter har i många avseenden vuxit fram i feminismens spår och ur 1970-talets feministiska diskussioner (Lundgren, Pettersson & Tiby, 2011, s.79).

Tidigare studier har till stor del fokuserat på att granska medias porträttering av kvinnor utifrån ett genusperspektiv. På grund av detta var det motiverat för oss att genomföra en jämförande studie där både en manlig och kvinnlig gärningspersons porträtteringar i media granskas utifrån detta perspektiv.

År 2014 dömdes 111 personer för mord varav 5 var kvinnor (Brottsförebyggande rådet, 2017). En av dem är gärningskvinnan i fall X. Vi kommer att kalla henne för Alice. År 2015 dömdes 123 personer för mord varav 117 var män (Brottsförebyggande rådet, 2017). En av dem är gärningsmannen i fall Y. Vi kommer att kalla honom Oscar. Båda fallen fick stor medial uppmärksamhet. Vi har valt dessa fall eftersom de har många likheter sinsemellan. I både fall X och i fall Y var gärningspersonen ung, runt 25 år gammal. Gärningarna skedde i två olika mellanstora städer i Sverige, med ett år emellan. Båda gärningspersonerna är tidigare ostraffade och båda gärningspersonerna benämns i media som ”styckmördare”. En skillnad är att de är av olika kön. Sarnecki (2009, s.299) påpekar att även om skillnaderna mellan könen varierar mellan olika undersökningsmetoder kan skillnaden i kön räknas som en av de mest starkaste och kraftfulla inom kriminologisk forskning. Vi vill därför jämföra dessa två uppmärksammade fall utifrån en ”genuslins”, vilket likheterna mellan brottens karaktär tillåter oss att göra. För mer djupgående diskussion kring hur vi resonerat i att välja två så unika fall och ovanlig brottstyp, se avsnitt 4.2 om etiska ställningstaganden och avsnitt 4.1 om validitet och reliabilitet.

Genom att se på skillnader och likheter utifrån aspekten kön i båda dessa fall, är vår förhoppning att kunna bidra till en tydlighet för den som är intresserad av hur femininiteter och maskuliniteter skapas, förstärks och manifesteras genom media. Vår förhoppning är också att vi ska bidra till en mer genusmedveten kriminologi, samt en medvetenhet hos de som dagligen läser och är mottagare av nyheter kring brott. Vi vill också bidra till att synliggöra hur genus är en viktig faktor gällande hur vi alla ser och uppfattar brott.

## 1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet är att genom en kvalitativ innehållsanalys belysa hur gärningspersoner konstrueras i svensk media för ett av de grövsta brotten sett utifrån både juridiskt och moraliskt straffvärde, med utgångspunkt i förhållandet att det är en gärningskvinna eller en gärningsman.

Frågeställningar:

- Vad kan man se för likheter och/eller skillnader i medias återgivning av samma brottstyp, när gärningspersonen är en man respektive en kvinna?
- Hur kan dessa skillnader och likheter förstås utifrån ett genusperspektiv?

## 1.2 Förklaring av begrepp

*Normativ femininitet* - Detta begrepp innefattar hur en person själv framför sig och förhåller sig till de förväntningar som finns hur en kvinna "skall och bör" vara (Lander, 2003, s.12). Det är även en maktyttring i förhållande till hur en kvinna bör vara, vilken reproduceras inom hela det sociala fältet (a.a.)

*Normativ maskulinitet* – Vanligtvis används begreppet ”hegemonisk maskulinitet”, men vi väljer istället att tala om normativ maskulinitet utifrån samma utgångspunkt som för normativ femininitet, det vill säga hur en person själv framför och förhåller sig till de förväntningar som finns hur en man ”skall och bör vara”.

*Moraliskt straffvärde* – Hur en viss brottstyp värderas i straffskalan utifrån moral och norm, t.ex. kan pedofili ses ha ett högre moraliskt straffvärde än det juridiska. Begreppet används ofta som begrepp inom allmänprevention (Sarnecki, 2009, s.429). Genom normbildande effekter ges ofta underlag till att vissa lagar ska stiftas eller revideras (a.a.).

*Juridiskt straffvärde* – Hur en viss brottstyp värderas i straffskalan utifrån lagar och förordningar.

*Kön* – Detta ord använder vi för att beskriva det biologiska könet, om man är född och då kategoriserad som antingen kvinna eller man.

*Genus* – Används för att beskriva det sociala könet, det som inte kommer ur biologiska skillnader utan som kan härledas till inlärd och konstruerade skillnader. Det vi ”gör” genom våra handlingar och vår struktur. Vad som är medfött och vad som är inlärt är en stor stridsfråga, främst bland feministiska forskare (Thurén, 2007, s.143). Detta är därmed inget vi kan definiera utan måste diskuteras i varje specifikt fall och situation.



*Media* – I denna studie används begreppet media flitigt, i många olika avsnitt. Vi vill förtydliga att när vi hänvisar till ”media” i relation till vår egen analys och arbete, är det då uteslutande traditionell media i form av nyhetsartiklar i dagstidningar som vi syftar på.

### 1.3 Disposition

I det *första avsnittet* ges läsaren via inledningen en introduktion till ämnet samt det aktuella kunskapsläget och ämnets kriminologiska relevans, vilket sammantaget leder fram till studiens syfte och frågeställningar där en presentation av vad som ämnas undersökas ges. *Avsnitt två* berör tidigare och aktuell forskning kring genus, media och brott för att ge en samlad bild av det forskningsfält vi har valt att studera. Det *tredje avsnittet* innehåller en redogörelse för de teoretiska utgångspunkter som uppsatsen lutar sig mot vilket innefattar en beskrivning av teorierna, argument till varför vi valt dem samt hur de kommer att användas i uppsatsen. Följande *fyärde metodavsnitt* beskriver noggrant studiens metod och motivering till valet av denna, tillvägagångssätt och hur datainsamlingen gått till. Avsnittet avslutas med en diskussion kring validitet och reliabilitet samt en beskrivning av etiska ställningstaganden. *Avsnitt fem* inleds med en kortfattad beskrivning av de två fallen med syfte att ge en ökad förståelse för vad som framkommit i analysen, vilket åskådliggörs i efterföljande resultatpresentationer. I uppsatsens *sjätte och sista avsnitt* sammanfattas och diskuteras studiens viktigaste resultat med koppling till teori samt tidigare forskning och avslutas därefter med förslag till fortsatt forskning inom ämnet.

## 2. Tidigare forskning

Det här avsnittet bygger på kurslitteratur som vi har kommit i kontakt med under studietiden samt annan litteratur som i samråd med handledare har bedömts som relevant för den aktuella uppsatsen. Vi har förutom kurslitteratur samt annan litteratur använt oss av vetenskapliga artiklar som vi funnit via sökningar i diverse databaser. Via Högskolan i Gävles bibliotek har sökningar i databaserna SocIndex och Retriever gjorts, med sökorden; ”gender”, ”crime”, ”media”, ”murder”, ”masculinity” och ”femininity”. Sökorden har kombinerats med varandra på olika sätt. Samma sökord har tillika använts för sökningar i databasen Google Scholar. Vi har även funnit en del tidigare forskning genom att ta hjälp av litteraturförteckningar i vetenskapliga artiklar och där sett över studier vars rubriker kan tänkas passa vårt valda ämne. Därefter har vi gått vidare och sökt upp dessa studier som det refererats till och läst igenom

aktuella studiers abstracts för att bedöma om de varit relevanta för oss att använda. Enstaka studier har vi fått rekommenderade till oss.

## 2.1 Hur porträtteras kvinnlig respektive manlig brottslighet i media?

Jewkes beskriver konstruktioner av gärningspersoner i en brittisk nyhetskanal (och inom media i allmänhet) där hon belyser att konstruktionen av gärningspersoner är den motsatta till de av offren. Medan offer ofta beskrivs inom familjesammanhang för att bekräfta deras normalitet porträtteras gärningspersoner som individer som lever socialt isolerade. Hon menar att dessa representationer förstärker intrycket av att gärningspersonen är en ”outsider” utan anknytning till hemliv eller normalitet. Utöver detta beskriver hon att denna porträttering tar sig uttryck på olika sätt i olika typer av media. (Jewkes, 2015, s.186)

Davies skriver i sitt kapitel om hur media förhåller sig till kön i samband med brottslighet och offerskap och vill problematisera kring de föreställningar som finns kring kön och brottslighet, där hon menar på att de ofta är förenklade, reducerade och trångsynta (Davies, 2011, s.40). Hon belyser det genom vad hon kallar en teleskopisk ”genuslins”, genom vilket man kan visa på de dominanta könsmonster som existerar i medias rapportering av brottslighet och offerskap (a.a.). Hon visar på att brottsproblemet i de flesta fall blir synonymt med problemet med (vissa typer) av män i samhället (a.a., s.41). Synliga könsrepresentationer blir stereotypa mediakarikatyrer. Hon drar paralleller till på vilket sätt de mest synliggjorda och ”folkliga” förståelserna (i motsats till förståelser utifrån kriminologi) av hur problem i samhället är producerade och den mediala publiken som hungrar efter att läsa om kriminalitet (a.a.). Kunskapen finns, men möter svårigheter att exponeras till den massmediala publiken (a.a., s.43). Det mest uppenbara man kan se genom en genuslins, menar hon är att problemet kring brott i samhället är ett problem med män då kvinnor är mindre synliga som gärningspersoner (a.a., s.42). I medias representationer blir speciellt unga män lätt tillskrivna rollen som förövare, men har svårt att bli tillskrivna rollen som offer (a.a.).

Hon menar att när unga män begår brott ses det bara som ”killar som gör sin grej och manifesterar sin maskulinitet”, men när kvinnor begår brott kliver de ut från ramarna för femininet, moderskap och kulturella förväntningar som kan kopplas till detta (Davies, 2011, s.60). De blir alltså redan bestraffade för att gå emot förväntningarna kring hur en kvinna ska vara och genom att begå ett brott blir de dubbelt bestraffade. När män begår brott betraktas

det som standarden och genererar därmed lägre nyhetsvärde, medan det är tvärtom för kvinnor (a.a.). Detta faktum tas även upp av Kordon & Wetterqvist (2014, s.8) i deras bok *Gärningsmannen är en kvinna*. De menar att en kvinna tar större risker med sin kriminalitet än vad en man gör på grund av just denna dubbla bestraffning av att både bryta mot lagen men även mot samhällets normer kring hur en kvinna ska vara. Vidare belyser författarna att när kvinnors brottslighet och motiv diskuteras sker det oftast utifrån deras bakgrund och livssituation, gärna kopplat till någon av manligt kön (a.a.). De påpekar dock att man på senare tid kunnat urskilja en förändring i media då de avstår från att fokusera på kvinnliga detaljer och ägnar sig mer åt själva brottet (a.a., s.174). Men en kvinnlig mördare och våldsvärkare är fortfarande en nyhet som väcker starka känslor, med ohyggliga detaljer kan ett minst lika effektivt resultat uppnås utan att fokus ligger på att mördaren är en kvinna. Genom att läsaren också bär med sig traditionella föreställningar om kvinnor förstärks detaljerna i texten, och media kan utnyttja detta genom att presentera så hemska detaljer som möjligt. Om samma text hade handlat om en man skulle den förmodligen ha gett ett helt annat intryck (a.a.).

## 2.2 Maskuliniteter, brott och media

Lundgren, Pettersson & Tiby (2011, s.79) skriver om maskulinitet i samband med brottslighet. De frågar sig vilken betydelse ett köns- och genusperspektiv har för kriminologin och menar att man sedan länge har kunnat konstatera att könsvariabeln är den mest utslagsgivande. Män begår avsevärt fler brott än kvinnor, och för att kunna förklara dessa skillnader är studier av män och maskulinitet en väsentlig sådan. Maskuliniteter innebär att det inte finns ett enhetligt perspektiv, utan flera olika sätt att göra maskulinitet och att vara man (a.a., s.80). Skilda individer och grupper skapar således skilda versioner av manlighet och därmed kan man anta att konstruktionen av maskulinitet är flerdimensionell; det varierar över tid och rum, klass, etnicitet, ålder och sexuell läggning snarare än att det skulle vara något konstant (Nixon, 1997, s.300).

Consalvo (2003, s.28) hävdar att medias beskrivningar av våld fungerar som en normaliserande kraft i samhället, som hjälper oss att illustrera vad som är avvikande och inte. Eftersom samhället förlitar sig på media som källa till kunskap och förståelse kring brott, argumenterar feministiska teoretiker att det är viktigt för nyhetstäckningen att ge en rättvis återgivning av brottslighet i samhället. Vidare menar hon att det är viktigt att granska

konstruktionerna som media skapar av specifikt unga män, då de kan visa hur konstruktionen och den ständiga förändringen i genus görs (a.a.) Författaren tar också upp Judith Butlers genusteori och betonar i sin studie att teorin kan appliceras på medias representation av det maskulina och manliga (a.a., s.29). Precis som att kön är upprättat och konstrueras av individer, är det också konstruerat genom medias innehåll. Hon menar att i båda fallen är konstruktionerna flytande och inkonsekventa, föränderliga över tid i gensvar och i strid mot samhälleliga seder (a.a.).

Consalvo (2003, s.41) argumenterar för att så länge maskulinitet och dess olika konstruktioner förblir dolda och utforskade i samhället och i nyheterna, kommer vi som nyhetspublik och människor vara blinda för hur dessa maskuliniteter länkas både rättfärdigt och felaktigt till skadliga egenskaper och beteenden. Davies (2011, s.53) belyser också detta genom att ta upp män som mördare och menar att i många fall är medierapporteringen i det närmaste nonchalant och accepterande av den vedertagna bilden av mördande, våldsamma och brutala män. Hon beskriver att män som begår allvarliga brott blir behandlade på ett mer genusneutralt sätt i form av att deras motiv inte kopplas till deras kön på samma sätt som för kvinnor (a.a.).

### 2.3 Femininiteter, brott och media

Jewkes (2015, s.131) hävdar att media utnyttjar och förstör djupt rotade allmänna farhågor gällande avvikande kvinnor, samtidigt som de ägnar mindre uppmärksamhet åt lika allvarliga manliga brottslingar som inte uppfyller de psykosociala kriterierna för vad som bedöms som annorlunda. Kvinnor som gärningspersoner utgör en mycket liten del av dömda våldsbrottslingar men tillskrivs ett högt nyhetsvärde på grund av sällsyntheten. Media bekräftar gärna dessa våldsamma avvikande kvinnor som relativt ovanliga, men medger att de betraktas som mer fascinerande och djävulska som ett resultat av detta (a.a.). I avsaknad av någon alternativ diskurs som kan förklara förekomsten av det våld och den grymhet hos individer som samhället i huvudsak ser som ”bra”, belyser Jewkes att journalister hänvisar till uppfattningen om ”ren ondska” vilket de illustrerar med hjälp av narrativ, motiv och stereotyper (a.a., s.134).

Vidare menar hon att i kontrast till normen för vad som anses vara en ”bra” kvinna applicerar media åtta kategoriserande stereotyper i konstruktionen av kvinnor som begått allvarliga brott; ”sexualitet och sexuellt avvikande beteende”, ”attraktivitet eller avsaknad av

attraktion”, ”den dåliga frun”, ”den dåliga modern”, ”det mytiska monstret”, ”den galna kvinnan”, ”den onda manipulativa kvinnan” samt ”den passiva kvinnan” (Jewkes, 2015, s.135). Vi kommer enbart att redogöra för vissa av dessa stereotyper mer djupgående, då de övriga inte är relevanta för vår studie.

Med ”det mytiska monstret” syftar Jewkes (2015, s.146) på att medias utmålade bild av kvinnor som begått allvarliga brott än idag härrör från mytologi, teologi, klassisk konst och litteratur. För att förmedla denna ondska menar hon att media hänvisar till bilder av satanister, argsjinta kvinnor, onda fresterskor, förfallna kvinnor etc. De flesta kvinnor som begår allvarliga brott skildras så att de överensstämmer med en eller flera av dessa ideologiska konstruktioner av avvikande eller monstros kvinnlighet (a.a., s.146–147). De monstros beskrivningarna av kvinnor menar Jewkes bidrar till att det i princip blir omöjligt att betrakta dessa kvinnor som ”riktiga” kvinnor, snarare än de groteska karikatyrer som media förmedlar (a.a., s.148).

”Den galna kvinnan” beskriver hon bygger på att kvinnor som begår allvarliga brott ofta får rådet av sina advokater att åberopa psykisk ohälsa för att rättfärdiga sitt beteende, medan män vanligtvis inte gör det utan anses handla enligt sina sinnens fulla bruk (Jewkes, 2015, s.148–149). Hon menar att det kan bli lättare både för rättsväsendet och samhället att acceptera en kvinna som har begått ett våldsamt eller hänsynslöst brott om hon bedöms som en vilseledd galning (a.a., s.149).

Stereotypen ”den onda manipulativa kvinnan” beskriver kvinnor som bildar mordallianser och således begår brott tillsammans med sina manliga älskare eller män (Jewkes, 2015, s.150). Dessa kvinnor är enligt Jewkes de mest problematiska att förstå, i synnerhet då deras offer vanligtvis är det ideala och oskyldiga, som barn och unga kvinnor (a.a.). Hon menar att det oftast inte är möjligt att konstruera dessa kvinnor som offer eller hämnare då det sällan finns några bevis som tyder på dessa försvar, och även om så skulle vara fallet gör deras inblandning i sådana fruktansvärda brott att media inte kan generera någon sympati för dem. Man lägger således skulden på kvinnan och påstår att hon är orsaken till mannens våldsamma beteende och moraliska fördärv, vilket inte skulle utlösas om hon inte fanns vid hans sida (a.a., s.151).

Avslutningsvis menar Jewkes att allt fler forskare drar slutsatsen att samhället inte är redo att konfronteras med det faktum att kvinnor kan visa sig vara grymma, sadistiska och våldsamma (Jewkes, 2015, s.152). Den verklighet att män är mer aggressiva än kvinnor uppmuntrar till såväl omfattande kulturell okunskap kring kvinnor som potentiellt våldsamma, som en bidragande faktor till förnekelse kring föreställningen att kvinnor kan döda som kvinnor (a.a.). Hon påpekar att medias misslyckande att bekräfta kvinnors medverkan i allvarlig brottslighet framgår genom att de kringgår faktiska detaljer gällande gärningarna och rapporterar selektivt (a.a., s.154). Den sista stereotypen, ”den passiva kvinnan”, är medias skildring av den brottsliga kvinnan som en inaktiv åskådare till mannen som begår ett allvarligt brott, istället för en aktiv deltagare i gärningen (a.a.).

### 3. Teoretiska perspektiv

Som teoretisk ram i kommer uppsatsen utgå från genusteori och kriminologisk teori, med en vetenskapsteoretisk utgångspunkt i socialkonstruktionismen. Vi har valt genusteoretikern Judith Butler då hennes performativitetsteori om hur kön samt genus konstrueras socialt och kontinuerligt över tid har haft ett stort inflytande inom det feministiska fältet och kommer vara behjälplig i vår analys kring hur media iscensätter maskuliniteter och femininiteter i sin rapportering. För att förankra vår teoretiska ram till det kriminologiska fältet har vi valt att utgå från James Messerschmidt då han utifrån sin kritik om genusblindhet i teoretisk kriminologi har format strukturerad handlingsteori, en kriminologisk teori med ett genusfokus. Teorierna kommer att introduceras mer ingående nedan, följt av en presentation av det vetenskapsteoretiska förhållningssättet.

#### 3.1. Genusteori

Genusteoretikern Judith Butler anser att det inom feminismen bildas exkluderande genusnormer till följd av de feministiska teorier som i praktiken utgår ifrån en begränsad genusinnebörd (Butler, 2007, s.21–22). Hon påpekar att feminismen bör se upp för att idealisera en del uttalanden gällande genus då det skapar hierarki och innebär exkludering av individer som inte passar in i dessa genusföreställningar. Butler har genom sina åsikter ämnat framhäva på vilket sätt vissa inrotade och förtryckande antaganden utgör ett hinder för individens förmåga att kunna föreställa sig möjliga genusformer (a.a.). Butler har för avsikt att synliggöra att den naturaliserade föreställningen om genus verkar som hon uttrycker det som ”en föregripande och våldsam begränsning av verkligheten” (a.a., s.36). När det verkliga

hos genus hamnar i kris så blir det otydligt på vilket sätt det verkliga skiljs från det överkliga, och Butler belyser att detta naturaliserade genusbegrepp som uppfattas som verkligt i realiteten både är möjligt att förändra och revidera (a.a.)

Butler utgår från Simone de Beauvoirs teori om att ”kvinna” inte är någonting man föds till utan någonting man blir, där hon menar att genus inte är någon oföränderlig identitet utan något som bildas över tid via stiliserade upprepningar av sociala handlingar (Butler, 1988, s.519). Genus konstrueras genom vardagliga kroppsliga handlingar som språk, gester, rörelser och andra slags föreställningar (a.a.). Butler använder teatraliska, antropologiska, filosofiska och fenomenologiska diskurser för att visa att så kallad genusidentitet är en performativ prestation framtvungad ur social sanktion och tabu (a.a., s.520). Kroppen blir sitt genus genom en serie handlingar som förnyas, revideras och förstärks med tiden (a.a., s.523). Butler lyfter fram ett sätt att se på genus som innebär att individens handlingar bildar en verklighet som inte bygger på yttre egenskaper (Butler, 2007, s.78).

Med genusteori avses att forskaren använder en teoretisk ansats som problematiserar relationen mellan män och kvinnor, beskriver hur kön konstrueras, förmedlas och strukturerar vår vardag på alla tänkbara områden. Genusteori används också för att synliggöra maktstrukturer mellan kvinnor och män inom olika fält i samhällslivet. (Pettersson, 2013, s.76). Vi kommer att använda Butlers teori för att framförallt belysa hur genus förmedlas och strukturerar människors vardag. Genom media och genom att se på två liknande fall där det är gärningspersoner av två olika biologiska kön, ämnar vi belysa just det som Butler beskriver som förenklade upprepningar av sociala handlingar som då kanaliseras genom tidningsartiklar.

### 3.2 Strukturerad handlingsteori

Strukturerad handlingsteori har ett ursprung i ett flertal olika teorier, men den är unik i sitt slag då den som kriminologisk teori betonar konstruktioner av kön, genus och sexualitet som belägna, sociala, interaktionella och gestaltande prestationer (Messerschmidt, 2013, s.25). Med det menar man att kön, genus och sexualitet växer från sociala praktiker i specifika sociala strukturella miljöer och fungerar genom att upplysa denna praxis i en ömsesidig relation (a.a.). Den strukturella miljö som vi studerar utifrån denna teoretiska ansats är media, den tryckta pressen i Sverige. Utifrån Messerschmidts teori blir media ett instrument i

utformningen kring de sociala praktiker som formar kön och genus.

I diskussionen om ordet ”kön”, pratar man om de historiska och sociala förhållandena som format karaktären och definitionen av ordet, den sociala identifikationen som antingen man eller kvinna (Messerschmidt, 2013, s.25). Kön och dess betydelser konkretiseras av de specifika sociala relationer och historiska sammanhang som de förekommer i. Uppfattningen om två objektivt riktiga, biologiskt skapade och konstanta men samtidigt motsatta kön menar Messerschmidt är en felaktig framställning (a.a.). Trots detta är det denna utgångspunkt som media allt som oftast har, de är aktörer både utifrån sociala relationer och historiska sammanhang.

Messerschmidt argumenterar i likhet med Butler för att kön, genus och sexualitet är något som ”görs”. Han har inkorporerat detta synsätt i sin teori och har det som förklaringsmodell för att förklara brottslighet. Vår verifikation av varandras kön är beroende exponering av kroppsliga egenskaper som tal, hår, kläder, utseende, och andra aspekter vår personliga uppenbarelse (Messerschmidt, 2013, s.26). Det är genom denna förkroppsligade presentation som vi ”gör” kön och det är detta ”görande” som fungerar som substitut för dolda könsorgan. När vi ”gör” genus, är detta något som växer ur sociala praktiker i specifika miljöer och fungerar för att informera om denna praxis i en ömsesidig relation. Genom att ”göra” kön definierar man den sociala identifieringen som man eller kvinna, när man i nästa steg ”gör” genus bekräftar man systematiskt identifieringen av könet genom förkroppsligad social interaktion (a.a.). Det finns många former genom vilka genus konstrueras, varav medias porträtteringar och framställningar är en betydande form.

Även om kön, genus och sexualitet ”görs” genom varierade men enande interna överläggningar och därmed kan ses som reflexiva och självreglerande handlingar, kommer inte denna praxis ur intet (Messerschmidt, 2013, s.28). De är påverkade av de sociala strukturella begränsningar som vi upplever. Sociala strukturer, som definieras som vanliga och inrutade interaktioner över tid, är i själva verket det som begränsar och kanaliserar beteenden på specifika sätt (a.a.). Om då media är en bidragande faktor och aktör för detta görande, är de också styrande för hur deras mottagare (läsare) i sin tur gör på liknande sätt.

Strukturerad handlingsteori betonar att det är genom reflexiva interna överläggningar om de begränsningar och de möjliggörande aspekterna av sociala strukturer, som tillåter människor



att i slutändan utveckla karakteristiska strategier för att hantera situationer där kön och genus är aktuella (Messerschmidt, 2013, s.28). Sociala strukturer påverkar praxis så att en del kön och genusstrategier är mer framgångsrika än andra (a.a.)

Makt är en viktig funktion i den sociala strukturen av kön och genus, där socialt organiserade maktrelationer mellan män och kvinnor är historiskt konstruerade (Messerschmidt, 2013, s.30). Det är inte enbart mellan män och kvinnor som denna maktrelation visas, utan även mellan olika kvinnor och olika män. Exempelvis kan man se på homosexuella män eller lesbiska kvinnor som lägre ned i maktrelationen i respektive könsgrupp, där spelar begreppen om hegemonisk maskulinitet och betonad femininitet en viktig roll (a.a.).

De grundläggande elementen i strukturerad handlingsteori består av följande: för att kunna förstå brott, måste vi se hur struktur och handling oskiljbart vävs in i de pågående aktiviteterna när vi ”gör” kön, ras, klass och sexualitet. Strukturerad handlingsteori definierar två viktiga komponenter för att förstå brott (Messerschmidt, 2013, s.122):

- *Oskiljaktigheten mellan struktur och handling.* Sociala strukturer realiserar enbart genom social handling och sociala handlingar kräver struktur som sitt villkor.
- *Vikten av situationers kraft och skärningspunkten mellan kön, ras, klass, sexualitet och brott.* Kön, ras, klass och sexualitet är inte absoluta och är inte lika viktiga i varje social miljö där brott realiserar. Det vill säga, beroende på den sociala miljön, är ansvarstagandet för vissa kategorier mer framträdande än ansvarsskyldighet för andra kategorier i förverkligandet av brottsliga handlingar.

### 3.3 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt

Konstruktionism är en ontologisk ståndpunkt, som går ut på att sociala företeelser och deras mening är något som sociala aktörer kontinuerligt skapar (Bryman, 2011, s.37). Synsättet innebär att sociala företeelser och kategorier inte bara skapas via socialt samspel utan att de också befinner sig i ett tillstånd av ständig revidering (a.a.). Socialkonstruktionism är en gemensam beteckning för en rad nyare teorier om kultur och samhälle (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.11). Det är specifikt fyra premisser som binder ihop det breda fältet inom socialkonstruktionism. Den första av dessa är en kritisk inställning till självklar kunskap, vilket innebär att vår kunskap om världen inte omedelbart kan betraktas som en objektiv

sanning. Den andra handlar om historisk och kulturell specificitet, att vår syn på och kunskap om världen alltid är kulturellt och historiskt präglade. Det tredje berör samband mellan kunskap och sociala processer, vilket innebär det som det säger, att vårt sätt att uppfatta världen skapas och upprätthålls i sociala processer, kunskapen frambringas i social interaktion. Den sista premissen är sambandet mellan kunskap och social handling, med det menas att i en bestämd världsbild blir några former av handlingar naturliga och andra otänkbara. Olika sociala världsbilder leder då till olika sociala handlingar (a.a., s.11-12).

I vetenskapliga sammanhang talar man om ”konstruktionism” när man vill påvisa att begrepp inte alltid är på förhand givna utan istället socialt konstruerade. Syftet med konstruktionism är vanligen att visa att det som verkar vara absolut och oföränderlig fakta faktiskt inte är det. (Thurén, 2007, s.140). Frågan är inte om man ska använda sociala och språkliga konstruktioner, utan vilka man ska använda och hur de ska användas (a.a., s.141). En konstruktion kan dekonstrueras och konstrueras på ett nytt sätt (a.a.). I denna studie är det just språkliga konstruktioner som kan kopplas till genus, något som vi vill dekonstruera för analys. För att faktiskt kunna ställa frågan hur användningen av sådana konstruktioner kan tänkas påverka läsarens uppfattning och den allmänna konstruktionen av kön i samhället, är denna vetenskapsteoretiska utgångspunkt nödvändig för oss.

#### 4. Metod

I den här studien har vi använt oss av en innehållsanalys med kvalitativ karaktär. Kvalitativ innehållsanalys utvecklades primärt för att analysera och tolka texter, t.ex. nyhetsartiklar (Schreier, 2012, s.3). Metoden används för att skildra betydelsen hos ett kvalitativt datamaterial på ett systematiskt sätt genom att klassificera delar av materialet till kategorier inom ett kodningsschema (a.a., s.1). Kvalitativ innehållsanalys är ett alternativ i de fall en tolkning av materialets innebörd är nödvändig, då materialet i sig inte anses ha någon specifik betydelse utan vi som mottagare av det tillskriver betydelse till orden (a.a., s.2).

I analys av texter granskas en central aspekt i konstruktionen av individers föreställningar om samhället, vilket i sin tur influerar relationer grupper emellan och bidrar till utformandet och upprätthållandet av vissa identiteter (Boréus, 2015, s.158). Processen är komplex och innebär att uppfattningen om materialet förs samman med olika individuella bakgrundsaspekter; tidigare kunskap om ämnet, situationen man möter det i, det egna måendet vid tillfället och dylikt (Schreier, 2012, s.2). Materialets betydelse är inte givet utan konstrueras av

mottagaren, följaktligen är kvalitativ innehållsanalys användbar när betydelsen hos det material som studeras är otydligt (a.a.).

Vi valde en kvalitativ metod framför en kvantitativ utifrån våra frågeställningar och syftet med studien. Eftersom ett genusperspektiv till stor grad är en fråga om tolkningsperspektiv och förförståelse utifrån egna erfarenheter och tidigare forskning, såg vi att en kvantitativ metod skulle begränsa oss i detta förfarande. Valet av innehållsanalys är till stor del styrt utifrån det material vi har att arbeta med, och när vi vill undersöka vad som faktiskt sägs (i detta fall skrivs) är denna metod mer fördelaktig.

Det material som ska analyseras väljs utifrån vad som överensstämmer med den tilltänkta studiens forskningsfråga (Boréus, 2015, s.160). I den här studien har vi använt nyhetsartiklar från svensk dags- och kvällspress rörande två fall av mord med efterföljande styckning, av media benämnt som ”styckmord”. Fallen har valts då gärningarnas sällsynthet genererat ett högt nyhetsvärde, och till följd av studiens syfte har fall X en kvinnlig gärningsperson och fall Y en manlig gärningsperson. Artiklarna har hämtats in genom sökningar i databasen Retriever via Högskolan i Gävle, som innehar nordens största digitala mediearkiv (<https://www.retriever.se/>). De sökord som har använts är; ”brottsort”, ”styckmord”, ”mord”, ”gärningspersonens förnamn” och ”gärningspersonens efternamn”. Utöver Retriever har en del artiklar hämtats in från Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, Aftonbladet och Expressen. Dessa artiklar har hämtats genom sökningar i respektive tidnings egen sökfunktion med sökorden; ”brottsort” och ”mord”. Genom Aftonbladets och Expressens sökfunktioner har vi även hämtat in ett par artiklar via länk från en annan artikel. Alla artiklar som innehållit mindre än 300 ord gällande de aktuella fallen har exkluderats, medan de artiklar som överstigit 300 ord samt har bedömts som möjligen relevanta för studien av den av oss som sökt upp dem har hämtats in.

Vi har inte begränsat tidsintervallen i sökningarna då gärningarna inträffat nära i tiden och materialet innehåller således artiklar mellan 2014-06-21 och 2016-07-31 för fall X, och artiklar mellan 2014-09-22 och 2015-04-01 för fall Y. Efter inhämtning av artiklarna har en översiktsläsning av dem genomförts av oss båda gemensamt för att utesluta eventuella artiklar som kunde anses irrelevanta för studien. I det här fallet användes alla de inhämtade artiklarna då de bedömdes innehålla relevant information i olika grad, vilket redan hade bedömts enskilt av oss separat vid inhämtandet. Här var tanken att säkerställa i ytterligare ett steg att vi

gemensamt var överens om att alla de inhämtade artiklarna skulle bli användbara. Det slutliga urvalet bestod av 12 artiklar i fall X och 11 artiklar i fall Y.

I användandet av kvalitativ innehållsanalys är det forskningsfrågan som specificerar hur materialet ska undersökas (Schreier, 2012, s.4). I vårt fall fokuserar vi på hur skillnader och likheter i media förstås utifrån ett genusperspektiv. Inom kvalitativ metod tillämpas kodning för att dels angripa forskningsfrågan fullständigt, dels för att utveckla ny kunskap (Drisko & Maschi, 2016, s.102). Att skapa kodningsmallen kan göras antingen induktivt, deduktivt eller abduktivt (a.a., s.103). En induktiv kodningsmall lutar sig mot det insamlade materialet och kategorier bildas utifrån det, en deduktiv kodningsmall struktureras på förhand utefter tidigare forskning eller teori och en abduktiv kodningsmall innehåller en kombination av de två förstnämnda tillvägagångssätten (a.a. s.103–106). Vi ansåg det mest lämpligt att använda en kombination av ett deduktivt och induktivt angreppssätt och på förhand specificera vissa kategorier, för att sedan skapa andra kategorier utifrån materialet. Således valdes ett abduktivt analysförfarande och vi skapade på förhand kodschemats huvudkategorier med utgångspunkt i de valda teorierna och studiens syfte. Därefter skapades varje huvudkategoris subkategorier utefter informationen som framkom i materialet. Detta genom att varje artikel närlästes 2–3 gånger vardera av oss båda enskilt (dvs. 4–6 gånger totalt), varpå vi enskilt plockade ut meningsbärande enheter från varje artikel som placerades under respektive huvudkategori.

Nästa steg blev att gemensamt gå igenom alla utvalda meningsbärande enheter och skapa subkategorier. I detta förfarande exkluderades vissa meningar som vid närmare eftertanke inte hade någon relevans för det vi ämnade undersöka och vissa meningar förflyttades till andra huvudkategorier där de bättre passade in. Eftersom huvudkategorierna skapades på förhand var dessa identiska för både analysen i fall X och analysen i fall Y. Däremot genererade materialet olika antal subkategorier under varje huvudkategori och olika slags subkategorier i de båda fallen. Schreier (2012, s.4) påpekar att det är möjligt att i ett senare skede ändra den ursprungliga kodningsmallen för att inkludera andra viktiga aspekter som eventuellt dyker upp under analysprocessen om detta behövs. Dessa utvalda aspekter ger inte någon holistisk överblick av materialet då kvalitativ innehållsanalys inte har möjlighet att bidra med en beskrivning av materialets betydelse i alla avseenden, och detta fokus på specifikt utvalda aspekter i materialet är vad som skiljer kvalitativ innehållsanalys från flertalet andra kvalitativa metoder för analys av information (a.a., s.3–4).

En av fördelarna med kvalitativ innehållsanalys är att den är systematisk, flexibel och reducerar materialet (Schreier, 2012, s.5). Den är systematisk på så sätt att oavsett materialet och utvald forskningsfråga innehåller metoden ett antal steg som har en särskild ordningsföljd (Schreier, 2012, s.5). I det första skedet ska val av forskningsfråga definieras som därefter följs av val av undersökningsmaterial. Nästa steg är att skapa en kodningsmall som vanligtvis innefattar flertalet huvudkategorier som var och en har en uppsättning subkategorier. När dessa fastställts ska materialet delas upp i kodningsenheter och därefter prövas kodningsmallen. Nästa steg är att utvärdera och modifiera kodningsmallen för att sedan gå vidare till de två sista stegen, huvudanalys och tolkning samt presentation av resultat (a.a., s.5–6). Det är även en flexibel metod då den till skillnad från kvantitativ innehållsanalys inte består av standardiserade kodningsmallar (a.a., s.7). Inom kvantitativ innehållsanalys existerar antaganden att elementära känslor och deras indikationer inte förändras oavsett vem som uttrycker dem och i vilken kontext det sker, medan det inom kvalitativ innehållsanalys existerar en ständig angelägenhet av att redogöra för materialets specifika attribut. Därför behöver kodningsmallen överensstämma med materialet och är alltid delvis framtvängd av dess information (a.a.). Mot bakgrund av detta valde vi i denna studie att utforma kodningsmallen abduktivt. Vi diskuterade även kring att skapa kodningsmallen induktivt, men kom fram till att med den begränsade tiden vi hade till vårt förfogande var ett abduktivt angreppssätt det mest lämpade.

Slutligen reducerar kvalitativ innehållsanalys även materialet då metoden fokuserar på analys av specifikt utvalda aspekter (Schreier, 2012, s.7). Hänsyn tas inte till all information som materialet tillhandahåller utan analysen begränsas till att enbart bygga på relevanta aspekter för studiens forskningsfråga. Vidare så kommer kategorierna i kodningsmallen innehålla en större abstraktion än det konkreta i helhetsmaterialet och genom klassifikation av specifik konkret information i materialet så kommer vissa detaljer att gå förlorade. Det anses vara det pris som får betalas för att kunna jämföra en specifik del av information med en annan (a.a.). Att bygga en kodningsmall inom kvalitativ innehållsanalys handlar om att hitta rätt balans där kategorierna görs tillräckligt abstrakta för att möjliggöra jämförelse och tillräckligt konkreta för att bevara så många detaljer som möjligt. Trots eventuell förlust av specifik information på individnivå så genererar det information på en aggregerad nivå (a.a., s.7–8).

När vi färdigställt analysen presenterades och tolkades resultaten med sammankoppling till den tidigare forskning som lyfts upp i studien och genom kopplingar till vald genusteori och kriminologisk teori.

#### 4.1 Validitet och reliabilitet

Validitet och reliabilitet är begrepp som starkast är associerat till kvantitativ forskning, men anpassningar till kvalitativ metod finns (Bryman, 2011, s.351). En ståndpunkt går ut på att man assimilerar reliabilitet och validitet i den kvalitativa metoden utan att i grunden ändra begreppens betydelse men däremot lägger mindre vikt vid frågor som rör mätning (a.a.). Bryman hänvisar till Mason (1996) som beskriver att reliabilitet, validitet och generaliserbarhet är olika slags mått på den kvalitet, stränghet och mer generella forskningspotential som uppnås på grundval av metodologiska och ämnesmässiga konventioner (a.a., s.352).

Den största svårigheten att uppnå validitet motsvarande den i en kvantitativ studie är frågan om tolkning. Texterna vi läser måste tolkas och på så vis utvinna mening och betydelse (Bergström & Boreus, 2012, s.30). Vår typ av textanalys är en innehållsanalys, vilket också är den mindre komplexa analysformen i fråga om tolkning, då vi faktiskt explicit vill granska vad som sägs i texterna (till skillnad från exempelvis diskurs- eller argumentationsanalys). Dock finns det delar av innehållsanalysen som innehåller subjektiva tolkningar, framförallt när vi lagt in materialet utifrån egenskapade kodningsmallar med huvudkategorier och subkategorier samt hur vi faktiskt tolkar resultaten. Med denna tolkning kommer frågan kring vår förståelse, och det är vår egen historiskt och socialt betingade förståelse som är utgångspunkten och som gör det möjligt att ens ta till oss texter (a.a., s.31). När det gäller kodningen har vi utgått från Drisko (2016, s.107) som skriver att kodningen måste vara konsekvent och accepterad från båda parter, kategorierna måste vara trovärdiga, autentiska och övertygande för de som läser av vår analys. Genom att förhålla oss till detta ser vi det som att vi uppnått den validitet som går att få för denna typ av analys, utan att på något sätt kunna jämföra med den typ av validitet som man kan se och mäta i en liknande kvantitativ studie.

För att närma oss frågan om reliabilitet i denna studie, har vi gjort det mesta i två steg. Från inhämtningen av artiklar till analys, till genomläsning av artiklar och slutligen vid

destruktionen av artiklarna utifrån vår kodningsmall har vi gjort detta först var för sig och sedan tillsammans. Drisko (2016, s.107-108) skriver om detta tillvägagångsätt och menar att genom denna separata och sedan jämförande arbetsmetod kan man få en viss reliabilitet i den kvalitativa innehållsanalysen.

Frågan om generalisering kring våra resultat är något vi brottats med genom hela processen i den här studien. Kan de resultat vi kommer fram till förklara det vi vill få svar på? Eftersom vi valt två specifika fall för att svara på bredare frågor, är detta något vi är medvetna om kan vara problematiskt. Trots detta står vi bakom de val vi gjort, då vi såg att ett annat material (exempelvis artiklar från flera olika fall med gärningsman och gärningskvinna) skulle bli alldeles för omfattande för oss att kunna bearbeta och analysera inom ramen för denna studie. Vi ser det då istället som att denna studie är ett utsnitt, en mindre del av en större bild. Resultaten kommer kanske inte att kunna "tala för sig själva" eller vara direkt generaliserbara, men med hjälp av fler och liknande studier kan resultatet ändå ha ett värde och vara en viktig beståndsdel i förståelsen för det vi valt att undersöka.

#### 4.2 Etiska ställningstaganden

Vi har i denna studie lutat oss mot Vetenskapsrådets forskningsetiska principer som ett stöd i våra etiska överväganden. Dessa principer är avsedda att fungera vägledande i utformandet av en studie och som ett underlag rörande forskarens reflektioner och insikter kring sitt eget ansvarstagande (Vetenskapsrådet, 2004, s.6). De är inte avsedda att ersätta den egna bedömningen eller det egna ansvaret, och det påpekas även att principerna har en vägvisande karaktär då problemen kan se mycket olika ut i olika fall (a.a.).

Vetenskapsrådet menar att i studier då tilltänkta studiedeltagare gör en aktiv insats behöver informerat samtycke alltid inhämtas (Vetenskapsrådet, 2004, s.7-9). I förestående uppsats kommer våra studiedeltagare inte att delta aktivt utan vi kommer att hämta in redan publicerad och offentlig information angående dessa individer från media, således kommer vi inte någon gång under studien att ha kontakt med dessa individer. Detta gör att vi inte har möjlighet att informera vederbörande om studien eller inhämta deras samtycke. Forskare hänvisas till att ta hänsyn till och bedöma de eventuella olägenheter utebliven eller indirekt information kan resultera i för studiedeltagarna (Vetenskapsrådet, 2004, s.8).

Vi har tagit detta i åtanke och resonerar som så att trots att det material som vi kommer att samla in och analysera redan innehåller all den information vi kommer att presentera i studien så går vi vidare och tolkar denna information mer på djupet än vad media har gjort i sina artiklar, vilket vi är införstådda med skulle kunna leda till olägenheter för studiedeltagarna. Vi har därför tagit beslutet att anonymisera dem i största möjliga mån och kommer inte att nämna gärningspersonernas riktiga namn eller de orter där gärningarna begicks, trots att detta görs återkommande i majoriteten av nyhetsartiklarna. Beslutet föranleds av vår åsikt att benämningar som kan bidra till identifikation såsom namn eller brottsort är irrelevant för studiens syfte och därmed finns det ingen anledning att ge gärningspersonerna mer publicering. För den som vill så är det inte någon omöjlighet att ta reda på detta då vi är medvetna om att referenslistan innehåller sådan information vi valt att utelämna och anonymisera, vilket dessvärre är oundvikligt, men det här förfarandet gör att informationen inte blir lika lättillgänglig.

En annan del som berör etik är det faktum att vi valt vad som i många ögon kan ses som ”spektakulära fall”, som alltså inte kan betraktas som representativa för brottsligheten i stort utan har kommit till allmänhetens kännedom genom intensiv mediabevakning. Styckmord är väldigt ovanligt och ett fenomen i sig som inte berör särskilt många människor. Men vår motivering till att ändå välja dessa två fall är just på grund av den intensiva mediabevakningen. Utan tillräckligt underlag kring gärningspersonernas personlighet, liv och gärning från media hade vi inte kunnat genomföra denna typ av analys. Vad som faktiskt hänt eller vad de gjort är i sammanhanget irrelevant, jämförelsevis hade vi kunnat göra samma typ av analys på en kvinnlig och manlig gärningsperson där brottsrubriceringen hade varit stödd, men då skulle vi nog med största sannolikhet aldrig kunnat få den typ av material som vi har fått från fallen vi valt till denna analys. Det handlar därmed inte om exploatering av gärningspersonerna eller ”smaskiga” detaljer i en sällsynt brottstyp, utan i vår studie tillhandahåller detta underlag det vi behöver för att kunna göra en djupgående analys på gärningspersoners porträttering i media utifrån ett genusperspektiv.

## 5. Resultat & analys

Syftet med denna studie var att undersöka likheter och skillnader i medias porträttering av två fall samt hur dessa kan förstås utifrån ett genusperspektiv. I resultatdelen kommer vi att redogöra för dessa likheter och skillnader. Hur dessa sedan kan ses och förstås utifrån ett



genusperspektiv behandlar vi i diskussiondelen. Resultaten presenteras utifrån respektive falls huvudkategorier som bryts ned i subkategorier. Vi presenterar en sammanfattning av innehållet från vår analys i varje subkateogori och exemplifierar detta med citat från artiklarna. Innan vi presenterar våra resultat vill vi kort beskriva våra två fall, detta för att man som läsare ska få en ökad förståelse kring det som sedan framkommer i analysen. All information kring båda fallen är hämtad från domar och förundersökningsprotokoll, namn och platser har blivit anonymiserade.

### 5.1 Fall X – "Alice"

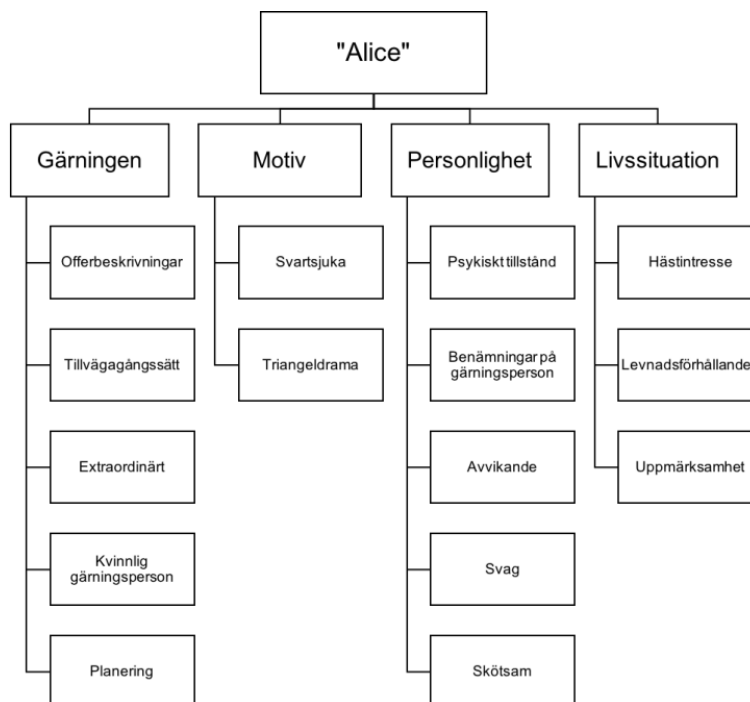
Alice var vid tiden för gärningen 25 år gammal, boende utanför en mellanstor stad i Sverige. Hon var tidigare ostraffad och hade hästar som sitt största fritidsintresse. Hon hade under cirka ett års tid haft ett "av och på"-förhållande med Kalle. Under denna tid hade även Kalle haft en relation med en annan kvinna, 22-åriga Sandra. Det blev ett så kallat "triangelndrama" mellan dessa tre parter då båda kvinnorna var medvetna om varandra och respektives relation till Kalle. I mitten på juni 2014 åkte Alice hemifrån tidigt på morgonen och parkerade utanför Kalles lägenhet. Hon visste då att Sandra hade spenderat natten där och upptäckte att hon fortfarande var kvar medan Kalle hade gått till jobbet. Alice lämnade bilen och med sig hade hon en hammare, en spruta preparerad med sömnhormon och en kniv. Hon gömde sig sedan i trapphuset och inväntade Sandra, som när hon klev ut ur dörren omedelbart fick ett slag i huvudet av Alice. De båda kvinnorna förflyttades sedan in i lägenhetens hall och tumult uppstod, Alice högg Sandra flertalet gånger med sin kniv mot huvud samt hals och hon försökte även sticka henne med sprutan. Under förloppet lämnade hon Sandra för att gå ut i vardagsrummet, hämtade en jaktkniv som tillhörde Kalle som hon fortsatte att hugga henne med. Förloppet därefter bestod i att Alice styckade Sandras kropp i lägenhetens badrum, åkte hem till sin bostad för att hämta kassar att frakta kroppsdelarna i och återvände sedan till Kalles lägenhet. Under dagen förvarade hon kroppsdelarna i sin bil medan hon var på sitt arbete, för att i slutet av dagen åka ut i ett skogsparti och gömma påsarna. Under samma kväll bestämde hon sig för att ringa till polisen, som kom ut till hennes bostad. Alice erkände att det var hon som bragt Sandra om livet och ledde dem till fyndplatsen. Hon dömdes först i tingsrätten till 16-års fängelse, men domen skärptes sedan i hovrätten till livstids fängelse.

## 5.2 Fall Y – "Oscar"

Oscar var vid tiden för gärningen 27 år gammal och bosatt i en mellanstor stad i Sverige. Han var tidigare ostraffad och var intresserad av konst, som han även studerade. En kväll i september 2014 hade han varit ute och ätit middag med 24-åriga Camilla, deras relation kan beskrivas som bekanta. Efter middagen gick de båda hem till hans lägenhet och fortsatte kvällen där. Oscar har själv beskrivit det som att han inte ville att hon skulle ta bussen hem så sent så därför erbjöd han henne att sova kvar. Camilla sov således kvar, och de placerade sig bredvid varandra i skedställning. Vad som sedan hände är oklart, men Oscar tog sin arm runt Camillas hals och ströp henne tills hon inte längre andades. Därefter styckade han hennes kropp och placerade kroppsdelarna i flyttkartonger samt en resväska som han ställde i sitt källarförråd. Det efterföljande förloppet bestod i att Oscar skrev ett avskedsbrev som han sedan lämnade i sin lägenhet och själv begav sig till vattnet med planen att ta sitt liv genom dränkning. Innan dess ringde han till sina föräldrar för att säga adjö och föräldrarna övertalade honom då att ange sig till polisen istället. Oscar dömdes till 18 års fängelse av tingsrätten, vilket senare fastslogs av hovrätten.

## 5.3 Resultatpresentation "Alice"

Figur 1 – Illustration av kodningsmall i fall X med huvud- och subkategorier.



### 5.3.1 Gärningen

#### *Offerbeskrivningar*

Medias beskrivningar av offret för gärningen. Hur hon porträtteras som person och i relation till gärningskvinnan.

Vi har inte valt att göra någon djupgående analys kring offerporträttering då det är ett eget område som styr iväg oss från våra frågeställningar och syfte. Sandra som är offer i fall ”Alice” beskrivs ofta som den yngre kvinnan, kärleksrivalen eller flickvännen. Hon porträtteras enligt många kriterier som det ideala offret, bland annat som en svag individ. Exempel på porträtteringar som svag kan ses i detta citat: ”Det gälla kvinnoskriket skar rakt igenom väggar och golv i det lyhörda hyreshuset i [*stad*]. Desperationen i nödropet gick inte att ta miste på.” (Kvällsposten, 2014-06-29). Det som framkommer i artiklarna är även att händelseförloppet beskrivs som utdraget i tiden, vilket påpekas ha inneburit ett svårt lidande samt dödsångest för Sandra. Vi fann i personbeskrivningarna att hon framställs som en rolig tjej med bred social kompetens och vi uppmärksammade också uttalanden som tyder på en osannolikhet att det skulle finnas någon anledning att utsätta henne för något, vilket exemplifieras genom citatet:

22-åringen beskrivs av vänner som glad, rolig och social. Som den typ som alltid var pigg att haka på ifall någon ville hitta på något. Hon gillade dansbandsmusik och att åka bil - det finns väl ingen som velat henne illa? (Kvällsposten, 2014-06-29)

#### *Tillvägagångsätt*

Denna kategori innehåller citat kring hur gärningens händelseförlopp beskrivs, vad som har skett, när och hur samt gärningen i stort.

Utifrån denna kategori kan vi konstatera att i målade adjektiv ofta används, känslor kopplas till handlingar som visas i dessa citat: ”Inne i lägenheten inledde 26-åringen ett besinningslöst knivraseri mot den försvarslösa kvinnan, som slutade inne i badrummet.” (Göteborgs-Posten, 2016-07-31) samt ”Den unga kvinnan, närmast förgiftad av svartsjuka, kom till [*stad*] vid sextiden på morgonen och smög fram till huset.” (Expressen, 2014-12-20). Det är alltså inte sakliga eller neutrala beskrivningar som används för att återge Alice tillvägagångsätt. Även negativa karaktärsdrag tillskrivs henne, samt sådant som får henne att framstå som ”lömsk” och beräknande. Exempel från Dagens Nyheter (2014-11-19): ”Sedan ska hon ha lurpassat på sin kärleksrival tills hon fick sin chans.”. Vidare beskrivs att hon kom till lägenheten med en

”vapenarsenal” och hennes agerande benämns som iskallt när hon efter mordet lämnade offret i lägenheten för att bege sig hemåt, innan hon senare återvände för att stycka kroppen.

### *Extraordinärt*

Här uppmärksammas beskrivningar om gärningen i sin helhet som syftar till dess sällsynthet och brutalitet.

Denna subkategori är unik för fall ”Alice” (finns alltså inte med i fall ”Oscar”). De formuleringar som kommer fram ur denna kategori beskriver fallet bland annat som hänsynslöst, ofattbart, mordmardröm och andra likande val av ord som bidrar till ”exceptionalitetens värde” för fallet. Exempelvis genom citatet: ”Det slutade i en verklig mordmardröm, som hämtad från tv-serien ”Dexter”.” (Expressen, 2014-12-20). Styckmord har ett högt nyhetsvärde i sig, men det vi såg specifikt här och varför det då blev en egen subkategori är de återkommande hänvisningarna till fallet som unikt och extremt. Detta illustreras tydligt i detta citat från Aftonbladet (2014-12-28): ”Även rättsexperter och polisen förvånades över det extrema fallet som de kallade för ofattbart och uppseendeväckande.”.

### *Kvinnlig gärningsperson*

Under denna subkategori har vi samlat alla uttalanden och beskrivningar som talar kring gärningspersonens kön i relation till brottet.

Det vi kan konstatera är att det är inte enbart citat som berör Alice som gärningsperson och som kvinna, utan kvinnor och brottslighet generellt. Det görs många kopplingar kring kvinnor och deras brottslighet, hur brottet avviker från normen och statistiken just på grund utav gärningspersonens kön. Detta visas exempelvis i detta citat: ”Det här är ett extremt ovanligt fall. Statistiskt sett finns i princip inte den här gärningspersonen.” (Aftonbladet, 2014-12-28). Statistik redovisas kring kvinnors brottslighet och även kring deras möjliga motiv till att begå denna typ av brott:

- Kvinnor står för ungefär 10 procent av det dödliga våldet i Sverige och så har det varit i 300 år. Det är då ofta starkt kopplat till familjen och kvinnor gör sig i regel inte av med kroppen på det här sättet, säger Rying. (Göteborgs-Posten, 2014-07-07)

Detta är ett genomgående tema vi har sett i flera av artiklarna, som är skrivna av olika tidningar och skilda tidpunkter.

### *Planering*

Subkategorin planering återger uttalanden och beskrivningar som syftar till att hävda att gärningen var alternativt inte var planerad.

Det som framkommer genom flertalet artiklar är att man vill påvisa att Alice genomfört dådet med uppsåt, att det skett med ett mått av planering. Detta visas genom diverse uttalanden och beskrivningar, som exempelvis: ”Det är alldeles uppenbart att hon har planerat det där. All den där utrustningen som hon medför och alla hennes sökningar på Google och så vidare.” (Expressen, 2014-12-20) samt ”I åklagarens beskrivning av hur mordet gått till ger den 24-åriga kvinnan ett mycket välplanerat intryck” (Dagens Nyheter, 2014-11-19). Skribenterna återkommer ofta till sökningar hon gjort på Google dagarna innan dådet, vad hon medfört till brottsplatsen samt inspiration hon fått från tv-serien Dexter. Vissa tidningar uttrycker sig enklare än så, exempelvis genom rubriken: ”Hade mord i sinnet - under en lång tid” (Aftonbladet, 2015a-03-19).

### 5.3.2 Motiv

#### *Svartsjuka*

Denna subkategori skildrar hänvisningar till svartsjuka som motiv till gärningen för gärningspersonen.

I fall ”Alice” är båda subkategorierna för motiv starkt kopplade till känslor. Den första vi tydligt kunde se, var hänvisningar till svartsjuka som motiv för Alice att begå detta brott. Även här används många målade adjektiv när man vill återberätta eller tillhandahålla information kring adjektivet. Exempel på detta hittas tydligt i följande citat: ”Hon hade inlett ett förhållande med den 24-åriga mannen som gjorde [Alice] närmast galen av svartsjuka.” (Expressen, 2014-12-20) och ”Kombinationen av ärrad kärlek och svartsjuka gentemot en 22-årig kvinna - kärleksrivalen - fick den unga kvinnan att sätta en lömsk och blodig plan i verket.” (Göteborgs-Posten, 2016-07-31). Även i denna huvudkategori samt subkategori framkommer det kopplingar som görs till att Alice är kvinna, då i citat som detta: ”-Det som framför allt kan tänkas vara ett naturligt motiv för en kvinna är svartsjuka.” (Expressen, 2014-06-21).

### *Triangelndrama*

Här skildras de uttalanden och beskrivningar av ett triangelndrama mellan de iblandade parterna som motiv till gärningen för gärningspersonen.

I majoriteten av artiklarna kunde vi se att ett relationsdrama mellan de tre parterna ofta lyftes fram när gärningen eller dess motiv återberättades. Vi kunde tydligt se att triangelndramat som de levde med var jobbigt för alla iblandade, vilket tydligt framgår enligt följande citat: ”Jag vet att både du, jag och [*Kalle*], är ofantligt trötta på triangelndramat, det måste få ett slut för allas skull”, skriver den mordmisstänkta kvinnan.” (Aftonbladet, 2014-11-19). De refereringar som görs till triangelndramat som motiv till mordet, att Alice då indirekt velat ”göra sig av” med sin konkurrent, förekommer ofta i nyhetsartiklarna. Exempelvis i Svenska Dagbladet (2014-12-19): ”Hon tyckte att den yngre kvinnan stod emellan henne och mannen hon älskade.”.

### 5.3.3 Personlighet

#### *Psykiskt tillstånd*

Subkategorin består av allmänna beskrivningar kring gärningspersonens psykiska hälsa alternativt ohälsa.

I flera artiklar diskuteras Alice psykiska tillstånd, då både innan tiden för mordet, om hon lider av någon psykisk störning samt hur hon hanterat tiden efter hon blivit dömd för dådet. Sammanfattningsvis är det som återges att hon blivit friskförklarad i de rättspsykiatriska undersökningarna, men att hon själv uppgett att hon haft problem med sin psykiska hälsa. Exempelvis skriver Kvällsposten (2014-06-29) ”I samband med häktningen uppgav hon att klienten mått dåligt i flera veckor innan mordet.”.

#### *Benämningar på gärningsperson*

Hur tidningarna refererar till gärningspersonen när de beskriver handlingar, uttalanden och liknande.

Tidningarna använder i olika benämningar på Alice i olika skeden av utredningen. De beskrivningar som kan betecknas som neutrala är ”24-åringen” och ”kvinnan”, dessa återkommer i flertalet artiklar. Men tidningarna använder också mer målande benämningar,

såsom ”Ryttarinnan” och ”Hästtjejen”, då med hänvisning till Alice hästintresse som tas upp närmare i huvudkategorin livssituation. Även benämningen ”Styckmörderskan” är förekommande i flera artiklar.

### *Avvikande*

Kategorin består av beskrivningar som syftar till att visa på gärningspersonens avvikande beteende och personliga intressen.

I fall ”Alice” kunde vi genom denna subkategori se hänvisningar till gärningspersonens ”mörkare” sida, när hennes personlighet både före och efter dådet beskrivs. Ett exempel på ett sådant citat som hänvisar till tiden innan dådet är: ”Personer som inte står henne lika nära målar upp en kontrasterande bild. En version som säger att 24-åringen var känd för sitt hätska humör och att hon kunde förvandlas till en obehaglig person.” (Kvällsposten, 2014-06-29). Det beskrivs även kring hur Alice agerat under dagen för dådet, som inte skulle kunna klassas som något annat än avvikande för ”gemene man”. Detta genom citat som: ”Under flera timmar förvarade hon sedan den styckade kroppen i bakluckan på bilen medan hon själv gick till jobbet och uppträdde som vanligt.” (Aftonbladet, 2014-12-28).

### *Svag*

Denna subkategori skapade vi till följd av tidningarnas insinuationer om gärningspersonen som en svag liten tjej, svag person, hjälplös etc.

Denna subkategori är unik för ”Alice” (finns inte med i fall ”Oscar”). Det finns återkommande beskrivningar i artiklarna som på olika sätt kan kopplas till svaghet hos Alice. Det är delvis beskrivningar som talar i ”klarspråk” kring detta, som exempelvis: ”- Det känns helt otroligt att den här lilla tjejen skulle mörda någon, säger en äldre bekant.” (Kvällsposten, 2014-06-29). Men vi fann även formuleringar och meningar som indirekt syftar till detta, eller som man kan se som motsatsen. Exempelvis citatet: ”På vägen ringde hon till sin expojkvän och berättade att något fruktansvärt hade hänt. Hon bad om hans hjälp, men fick den inte.” (Kvällsposten, 2014-06-29). Detta kopplade vi till hjälplöshet och en svaghet hos Alice som tidningen då lyfter fram. Det kan också vara formuleringar som inte direkt hänvisar till svaghet eller hjälplöshet, men de gör heller inte hänvisningar till styrka och självständighet. Ett sådant citat är: ”Med introvert och tom blick berättade hon till sist var hon hade gömt kroppsdelarna.” (Aftonbladet, 2014-12-28).

### *Skötsam*

Här samlades de beskrivningar som syftar till att visa på gärningspersonen som en bra tjej, positiva egenskaper och personlighetsdrag.

Denna subkategori är väsentligt ”mindre” i fråga om citat, än exempelvis subkategorin avvikande, och är i princip den enda subkategori inom alla huvudkategorier där positiva egenskaper eller upplevelser kring Alice finns att hitta. Det finns här kopplingar till Alice som en lugn och trygg tjej, djur- och naturintresserad samt ”normal”. Ett citat för att beskriva detta är ett uttalande kring gärningen, där mannen som åsytas är Alice tidigare expojkvän (ej Kalle): ”Det är en gåta för mig, säger en granne, som beskriver mannen och kvinnan som snälla och pålitliga.” (Expressen, 2014-06-21).

#### 5.3.4 Livssituation

##### *Hästintresse*

Denna subkategori innehåller beskrivningar relaterade till gärningspersonens bakgrund som häst- och djurintresserad.

Detta är något som tydligt framkommer i benämningar av gärningsperson, då hon benämns som ”ryttarinnan” och ”hästtjejen”. Men även i löpande text finns det hänvisningar till Alice tidigare hästintresse, bland annat i följande exempel: ”Kvinnan, som är huvudmisstänkt, är djurintresserad och ägare till både hund, katt och häst.” (Expressen, 2014-06-21).

Hästintresset är ett återkommande tema i tidningarnas återgivning av Alice tidigare liv, som exempelvis detta citat från tidning Kvällsposten (2014-06-29): ”Från att ha ägnat sig åt hästsport i många år, tyckte hon sig inte längre ha tid med sin hobby.”.

##### *Levnadsförhållanden*

Här har vi samlat återgivningar av hur gärningspersonen levde, boende, familj, skola, uppväxt; både i nutid och i det förflutna.

Mycket av det som framkommer i denna subkategori är hur Alice liv i fängelset ser ut. Det är även återgivningar av hur hon levt och vad hon haft för relationer. De beskrivningar som hänvisar till livet i fängelset målar upp en ganska dyster tillvaro, hennes relationer till andra interner tas upp: ”Samtidigt händer det att en del interner har en hånfull attityd mot henne. -



Hon är inte tajt med särskilt många” (Göteborgs-Posten, 2016-07-31). Hennes tidigare liv målas i kontrast upp som idylliskt och fridfullt, ibland direkt i relation till livet i fängelset som i detta citat: ”Det är bara några mil mellan fängelset och det lilla samhället [stad], där [Alice] hade eget hus, trädgård, hästar och ängar.” (Göteborgs-Posten, 2016-07-31).

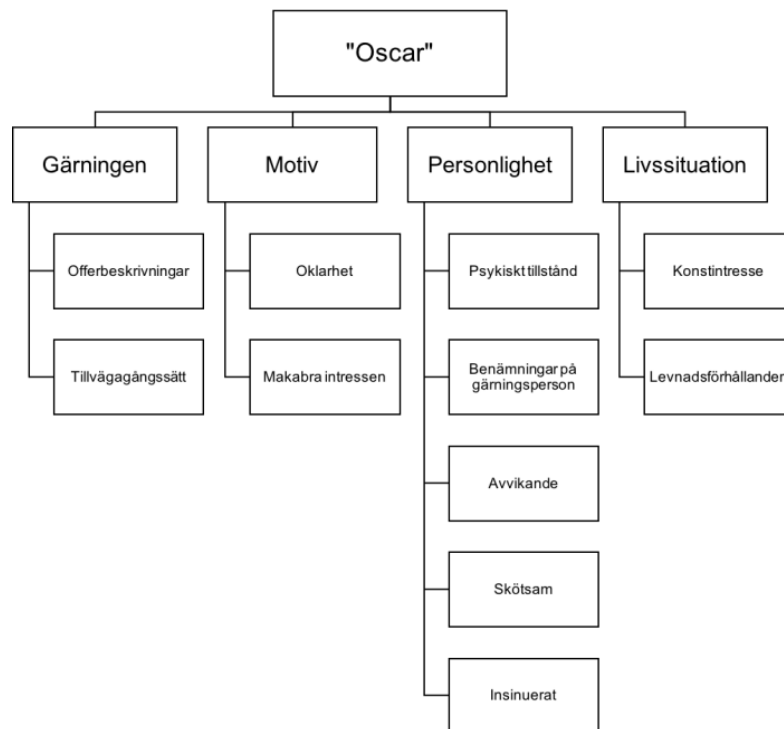
### Uppmärksamhet

I denna kategori skildras uppmärksamhet eller utebliven uppmärksamhet från vänner, familj, okända personer etc. i gärningspersonens nuvarande anstaltsliv.

Eftersom vi såg att det fanns ett flertal återgivningar och beskrivningar kring hur Alice lever på anstalten idag växte denna subkategori fram. Det som visas är delvis kopplingar till manliga beundrare, hennes besökare på anstalten, samt beundrabrev. Allt detta beskrivs med koppling till att Alice uppskattar denna uppmärksamhet, och t.ex. att hon uttryckt att det är konstigt att hennes expojkvän vänt henne ryggen. Ett citat kring hennes uppvaktning är denna från Göteborgs-Posten (2016-07-31): ”Därinne har den livstidsdömda styckmördaren tidvis uppvaktats med drövis av beundrabrev från män på andra anstalter.”.

## 5.4 Resultatpresentation ”Oscar”

Figur 2 – Illustration av kodningsmall i fall Y med huvud- och subkategorier.



#### 5.4.1 Gärningen

##### *Offerbeskrivningar*

Den här subkategorin definierades som medias beskrivningar av offret för gärningen, hur hon porträtteras som person och i relation till gärningspersonen.

I alla de studerade artiklarna beskrivs Camilla som en småbarnsmamma. Angående Oscars och Camillas relation framgår i vissa artiklar att de varit goda vänner och att de har känt varandra under en längre tid men träffats sporadisk, medan andra artiklar betonar att de inte hade någon parrelation men var bekanta med varandra. En artikel tar upp att det finns en del oklarheter i gärningen gällande Camillas lidande. Vi fann även att hon skildras som en godhjärtad och underbar person, som visas genom detta citat ur Expressen (2014-09-24): ”I den mördade kvinnans vänskrets kom mordet som en stor chock. - Det är ofattbart. Hon var en av de snällaste och underbaraste personerna som jag har träffat. Hon var genomgod, säger en väninna”.

##### *Tillvägagångssätt*

Subkategorin bygger på beskrivningar av gärningens händelseförlopp. Vad som har skett, när, hur samt återgivning av gärningen i stort.

Beskrivningarna av tillvägagångssättet återger händelsen som något plötsligt som har skett utan förvarning som inte verkar ha någon tydlig förklaring. Oscar och Camilla har spenderat kvällen tillsammans och sedan avslutat den i hans lägenhet där han ”plötsligt” ströp henne. Vi fann ingenting som tyder på att gärningen varit planerad. Oscar påstår sig tappat kontrollen och att hans arm har låst sig kring offrets hals. I sin egen beskrivning av händelseförloppet framkommer att han såg allt som en utomstående betraktare, som i en spegelbild. Vi fann även beskrivningar av gärningen som betonar en särskild hänsynslöshet, vilket lyfts fram i följande citat från Expressen (2014-12-18): ”Redan i söndags hade Aftonbladet uppgifter från flera källor, att det ska ha handlat om ett mycket grymt och obehagligt dåd.” och från Aftonbladet (2015-04-01): ”Vice chefsåklagare Ulf Back beskrev dådet som ett lustmord, en ren avrättning, i sin slutplädning.”. Det framhålls att Oscar efter styckningen gömt kvarlevorna i en resväska samt flyttkartonger och vi fann i en artikel att detta enligt vår tolkning i benämns som ett relativt strukturerat förfarande: ”Bit för bit förpackade han sedan

kroppen i resväskan och i två kartonger som han tänkt gömma.” (Aftonbladet, 2015-01-09).

#### 5.4.2 Motiv

##### *Oklarhet*

I denna kategori har vi samlat beskrivningar i media där brottet inte har någon tydlig förklaring utan präglas av luddighet eller otydlighet.

Många artiklar lyfter fram att gärningen saknar motiv alternativt att motivet är oklart. Ett citat hämtat ur Aftonbladet (2015-01-17) kan illustrera detta: ”Åklagare och försvaret är överens: Det finns inget motiv till varför mannen dödade och styckade den 24-åriga småbarnsmamman.”. Motivet anges vara höljt i dunkel och Oscar själv kan inte ge någon förklaring till det som har skett. Aftonbladet (2015-04-01) belyser detta med följande citat: ”Jag kunde inte kontrollera min arm. Den låste sig och hon dog, sa han i polisförhör.”. Vidare fann vi att det inte framkommit någonting som indikerat att Oscar och Camilla skulle ha varit osams den aktuella kvällen.

##### *Makabra intressen*

Motiv till dådet kopplas i den här subkategorin till gärningspersonens intressen samt innehav av obehagliga bilder och filmer.

Vi fann målande beskrivningar av Oscars personliga intressen för obehagliga våldsfilmerna och bilder, som av media beskrivs som makabra. I flertalet artiklar anges detta även vara orsaken till gärningen, vilket illustreras med följande citat från Aftonbladet (2015-01-09): ”Enligt åklagarna skulle motivet och inspirationen finnas i 28-åringens intresse för våldspornografiska filmer och våldsfilmerna med styckning som hittats i hans dator.”. Dessa filmer och bilder skildras som eventuell inspiration för Oscar och något som kan ha varit en utlösande faktor. Detta nämns explicit i detta exempel från Expressen (2014-12-29): ”Bilderna av en styckad kvinna. Åklagaren Ulf Back menar att den kan ha triggat 28-åringen.”. Vi fann mycket detaljrik information kring det funna materialet som gömts i en hårddisk hemma hos Oscar, i mappar benämnda ”evil” och ”wierd”. Dessa mappar innehåller förutom makabra bilder och filmer på svåra trafikolyckor, avsågade kroppsdelar samt styckade personer även teckningar vilka har använts som bevisning och påpekas styrka åtalet mot honom.

### 5.4.3 Personlighet

#### *Psykiskt tillstånd*

Subkategorin består av allmänna beskrivningar kring gärningspersonens psykiska hälsa alternativt ohälsa.

Gällande Oscars psykiska tillstånd och bakgrund konstateras att han har och har haft en viss problematik. Denna problematik innefattar en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning som framhålls påverkat hans beteende i vissa fall. Bland annat att han ska ha haft svårt att hantera relationer och kränkning. Det påpekas även att han ska ha hört röster i huvudet under många år samt plågats hårt av ångest och oro. För att samla styrka och kraft att handskas med denna ångest har han vänt sig till magi, tarotkort samt häxor. Vi fann att Oscar inte har sökt vård och detta beror dels på en tidigare händelse som satt sina spår, dels på ett personligt förnekande gällande aktuell problematik. Detta synliggörs i följande citat: ”- Jag har haft bristande tillit till vården i och med den dåliga erfarenheten jag hade förut. Dessutom förnekar jag att det skulle vara någonting allvarligt, något avvikande.” (Expressen 2015-01-08).

Vid tillfället för gärningen ska Oscar ha befunnit sig i ett katatoniskt tillstånd och inte kunnat kontrollera sina handlingar. Många artiklar belyser det dåliga tillstånd Oscar ska ha befunnit sig i efter gärningen, mycket tagen av situationen och ”det han har varit med om”, att han ska ha befunnit sig i chock och varit i ett sådant skick att han inte kunna transporteras till tingsrätten. Han har under den sista rättegångsdagen suttit och skakat i sin stol. Det framkommer också att Oscar under den rättspsykiatriska undersökningen ska ha talat om flertalet olika sätt att ta sitt liv på, vilket resulterade i att han sattes under extra bevakning. Angående hans psykiska tillstånd i omedelbar närhet till gärningen, fann vi att han enbart uttryckte ånger för sin familj efteråt och han bestämde sig för att han skulle ta sitt liv då han dragit skam över familjen. Oscar framställs även som en våldsam individ, trots att det eventuellt inte tagit sig uttryck mer än psykiskt innan tidpunkten för brottet. Ett exempel på en sådan framställning hittade vi i Expressen (2014-12-18): ”Jag har alltid haft en tendens till våld. Alltid haft en djup önskan inom mig att skada folk.”.

#### *Benämningar på gärningsperson*

Hur tidningarna refererar till gärningspersonen när de beskriver handlingar, uttalanden och liknande.

I majoriteten av artiklarna benämns Oscar som ”28-åringen”. I någon enstaka artikel benämns han även som gåtfull. ”Mannen” är även en vanligt förekommande term i flertalet artiklar och ibland benämns han som ”misstänkte styckmördaren”. Vi fann även benämningen ”konststudenten” i ett flertal artiklar, vilket syftar till hans livssituation som vi återkommer till i senare subkategori.

### *Avvikande*

Kategorin består av beskrivningar som går ut på att synliggöra gärningspersonens avvikande beteende och personliga intressen.

Oscar målas upp som en person med udda intressen vilket bland annat framhävs genom påstådd fascination för fiktiva seriemördare citerade på hans sociala medier. Vi fann flera beskrivningar belyser ett intresse för pornografisk film, våldsporr, dominanslekar och filmer samt bilder på styckade människor. Dagen före mordet ska han ha sett på en film där en kvinna våldtas och sedan kvävs och han ska även ha visat uppskattning för medeltida konst där människor torteras. I tidningarna fann vi att Oscar inte vill kännas vid dessa åsytningar till avvikande beteende:”– Jag har ingen fascination av styckning med kroppar, ingen riktig fascination, säger [*Oscar*] i ett polisförhör daterat den 21 november.” (Expressen, 2014-12-29).

När Oscar beskrivs i tidningarna såg vi att majoriteten av beskrivningarna talar om honom som en obehaglig och påträngande person, som betett sig flörtigt mot kvinnor i hans närhet på ett sätt som anges obekvämt. Skolkamrater vittnar om en intensiv kärleksuppvaktning och att han troligtvis blivit hemligt förälskad och ”närmast besatt”. Detta beteende illustreras genom citatet: ”Jag tyckte att det med tiden blev obehagligt. Någonstans började jag förstå att han helt saknade gränser, säger kvinnan.” (Expressen, 2014-09-24). Vidare påpekas att det inte är Oscars uppvaktande i form av bland annat textmeddelanden som upplevs som obehagligt, utan att det är han som person. Det lyfts fram att han trots tydligt avvisande har fortsatt försöka ta sig nära personer och bli nära vän och vi fann i diverse artiklar att personer som träffat Oscar har känt sig ”lite skraj” för honom.

### *Skötsam*

Här samlades de beskrivningar som syftar till att visa på gärningspersonen som en bra kille, positiva egenskaper och personlighetsdrag.

I motsats till Oscars uppmärksammade avvikande beteende i föregående subkategori uppmärksammades också beskrivningar där han framställs som en omtänksam och trevlig person, en ”kanonkille”. Bekanta till honom uttrycker chock över mordanklagelserna, att det är ofattbart att han är misstänkt för gärningen och otänkbart att han skulle begått någonting sådant. Han påpekas inte ha visat några sådana tendenser. Följande citat summerar detta: ”Han var ju supertrevlig och omtänksam och tog sig an andra elever som kanske behövde det, stöttade dem när de skulle ha genomgångar. Jag tycker naturligtvis att det är helt oförklarligt, säger en tidigare lärare.” (Expressen, 2014-09-24). I beskrivningar av Oscars bakgrund framkommer att han har haft en problemfri uppväxt och att familjens ekonomi varit god. Han framställs som ”urtypen av en jättelugn person” som varit den första personen att lämna platsen om någon slags sammandrabbning uppstått. Något annat vi fann var att i rapporteringen från rättegången betonas hans välvårdade yttre: ”Han är klädd i mörk kavaj, vit skjorta och det långa håret uppsatt.” (Expressen, 2015-01-08).

### *Insinuerat*

Denna kategori skildrar uttalanden och beskrivningar där vi betraktar det som att medias återgivning insinuerar någonting i motsats till det som beskrivs eller sägs.

Vi upptäckte åtskilliga beskrivningar gällande fallet där vi tolkar det som att media lyfter fram en aspekt för att sedan insinuera någonting annat genom någon typ av dubbeltydighet. I vissa fall enbart genom ett urval av enstaka ord, vilket illustreras genom ett citat i Expressen (2014-12-18): ”Konststudenten påstår att han skulle ta sitt liv efter styckmordet.”. Det framhävs att gärningen skylls på okontrollerbara rörelser, men sedan påpekas att dessa tics och ryckningar ska ha försvunnit snabbt vid tidpunkten för rättspsykiatrisk undersökning. Vi kunde även urskilja sådant som talar emot den tidigare angivna otydligheten i handlingsförloppet, detta synliggörs genom detta citat: ”I rätten igår pressade åklagarna honom på punkter där han ändrat sin berättelse och menade att han handlat rationellt och inte så förvirrat som han själv påstår.” (Aftonbladet, 2015-01-09). Det framkommer även att polisen misstänker att Oscar har en mörk sida.

#### 5.4.4 Livssituation

##### *Konstintresse*

Denna subkategori innehåller porträtteringar relaterade till gärningspersonens bakgrund som konststuderande.

Vi fann inte något generellt fokus i artiklarna på Oscar som konststuderande, däremot benämns han i flertalet av artiklarna som ”konststudenten”, även ibland då detaljer till gärningen beskrivs. Vi kunde tyda att hans bakgrund som konststuderande var utmärkande i flera fall och även beskrivningar kring denna konstnärliga livsstil lyftes, följande är ett exempel på detta:

- Jag försökte hitta någon mening och ambition i livet. Jag bodde hemma i [stad], tecknade, målade, skickade in till tävlingar. Då sökte jag in till konstskolan, det gick bra. Jag började på konstskolan hösten 2012. Ett halvår senare flyttade jag till [stad].  
(Expressen, 2015-01-08)

##### *Levnadsförhållanden*

I följande subkategori har vi samlat återgivning av hur gärningspersonen levde, boende, familj, skola, uppväxt; både i nutid och i det förflutna.

Här fann vi i beskrivningarna av Oscars bakgrund och tidigare levnadsförhållanden att han vid ett tillfälle då han sökt hjälp fått ett dåligt bemötande. Den han sökt hjälp hos ska ha skrattat åt hans jobbiga upplevelser vilket gjort att han känt sig förlöjligad, fått ett bristande förtroende för vården och sedan inte velat söka vård vid senare tillfälle i livet. Han porträtteras som en ”mångsysslare”, aktiv inom aktiehandel, måleri, teckning, pianospel och olika språk - allt samtidigt. I sammanhanget påpekas även att röster i huvudet uppenbarade sig och att det alltid fanns någonting som var fel, trots att han sysslade med alla dessa aktiviteter. Flertalet artiklar betonar att Oscar är tidigare ostraffad och han beskrivs som en individ med ordnat liv, hängiven sina studier och med ett stort konstintresse. Det som framkommer kring hans relationsstatus är att han förutom ett längre kärleksförhållande endast haft tillfälliga relationer med kvinnor han kommit i kontakt med online. Hans boendestatus beskrivs som dåligt vilket illustreras genom följande citat angående att ta med Camilla hem den aktuella kvällen: ”Jag vill egentligen inte att hon skulle följa med. Min lägenhet är hemsk och hade nyligen sanerats för vägglöss.” (Aftonbladet, 2015-01-09).

## 6. Diskussion

De subkategorier vi presenterat i resultatdelen tillhandahåller mycket information som vi kan se som likheter och skillnader mellan fallen. I denna diskussionsdel diskuterar vi och problematiserar vi kring dessa med koppling till både tidigare forskning och teoretisk ansats. Vi kunde se att skillnaderna var betydligt fler till antalet än likheterna, många av dessa kunde vi förklara utifrån ett genusperspektiv. Framst var det i porträtteringar kring gärningspersonernas motiv och tillvägagångsätt som vi upplevde att skillnaderna kunde förstås utifrån ett genusperspektiv.

### 6.1 Likheter

Subkategorin psykiskt tillstånd existerar i de båda fallen, då det diskuteras kring gärningspersonernas eventuella problematik och psykiska bakgrund. I båda fallen ser vi likheter i medias återgivning där både Alice och Oscar brottats med diverse psykiska besvär. När Jewkes (2015, s.148–149) belyser stereotypen ”den galna kvinnan” så påpekar hon att män vanligtvis inte åberopar psykisk ohälsa för att rättfärdiga sitt beteende medan kvinnor ofta gör det. Män anses handla utefter sitt sinnes fulla bruk (a.a.). Här verkar inte denna skillnad råda utan vi kan istället se en likhet i att båda gärningspersonernas psykiska besvär lyfts fram och att rapporteringen kring Oscar fokuserar mycket på röster i hans huvud, tics och ryckningar samt att han vänt sig till magi och häxor. Denna rapportering är omfattande trots att han själv förnekar att det skulle vara någonting avvikande, vilket kan argumenteras för att han i likhet med Alice tillskrivs detta ”typiskt” kvinnliga stereotypa kännetecken.

Båda gärningspersonerna har kontrasterande beskrivningar kring sin personlighet. I båda fallen finns subkategorierna avvikande och skötsam inom huvudkategorin personlighet. De beskrivningar som specifikt ligger inom kategorin skötsam stämmer ganska väl överens mellan de båda fallen. Vi resonerar kring om detta antingen kan bero på att det skapar en mer ”spännande” läsning, att få läsa om en kontrasterande bild till den person som sitter anklagad för ett brutalt mord. Det kan också kopplas till olika former av femininiteter och maskuliniteter. I fall Alice går beskrivningarna kring hennes skötsamhet ut på att hon tidigare levtt som sambo, intresserad av natur, är snäll och pålitlig. Detta kan utifrån både Butler och Messerschmidt kopplas till hur vi gör genus, genom att bekräfta och beskriva hennes tidigare skötsamma personlighet och då även en som ”skötsam” kvinna, blir kontrasten mot hennes senare handlingar ännu större. I fallet Oscar beskrivs han som skötsam genom termer som



”bra ekonomi, kanonkille, stöttade alltid andra”. Dessa attribut kan också kopplas till hur vi gör genus när vi skapar bilder av normativ maskulinitet, även i detta fall blir kontrasten mot Oscars senare gärning stora.

En annan likhet som vi stötte på mellan de båda fallen var den om deras livsituation och intressen. I Oscars fall beskrivs hans konstintresse, han refereras ofta som ”konststudenten”. I Alice fall beskrivs hennes hästintresse, hon refereras ofta som ”hästtjejen” eller ”ryttarinnan”. Denna likhet kunde vi inte koppla till konstruktioner kring genus. Vi ser den helt enkelt utifrån aspekten att det råkade vara en likhet mellan dessa två fall, men den är inte av sådan karaktär att den kan analyseras utifrån ett genusperspektiv. Samma sak gäller de beskrivningar som finns kring båda gärningspersonernas bakgrund, de porträtteras båda ha haft en bra och trygg uppväxt och tidigare inte haft några problem med rättvisan. Denna likhet finns mellan dessa fall, men vi ansåg inte att den kunde kopplas till något genusperspektiv, varken utifrån tidigare forskning eller valda teorier.

## 6.2 Skillnader

När vi genomförde analysen och undersökte hur media skrivit om de båda gärningspersonernas tillvägagångsätt, såg vi en tydlig skillnad. I realiteten är tillvägagångsätten i de båda fallen snarlika. Man kan argumentera för att Alice varit mer brutal då hon gått till attack med kniv och hammare mot sitt offer, men å andra sidan har Oscar gett sig på sitt offer när hon sov, i en miljö där hon borde varit trygg. I medias beskrivningar kring Oscars tillvägagångsätt är formuleringarna koncisa och sakliga. Vi kopplar detta till det Davies tar upp om män som mördar, att medierapporteringen nästan blir nonchalant (Davies, 2011, s.53). De som informationskanal lägger ingen värdering på samma sätt som i Alice fall, där vi ser det mer som att media utnyttjar det exceptionella i att gärningsmannen är en kvinna genom att presentera så hemska detaljer som möjligt (Kordon & Wetterqvist, 2014, s.174). Detta blir enligt oss ett tydligt exempel hur vi kan se på skillnaderna ur en genuslins, genom att media gör sina olika framställningar förstärks och manifesteras de strukturella normerna kring maskulinitet och femininitet i denna typ av brott. Oscar gör som han gör för att han är man, Alice då har ett högt nyhetsvärde och målas i starka färger för att hon brutit mot normerna kring hur man ska vara kvinna.

Detta är ett återkommande tema som vi stöter på, det faktum att vi fick skapa en egen subkategori som heter "Kvinnlig gärningsperson" är talande. Ingenstans i Oscars gärningsbeskrivningar resonerar tidningarna kring det faktum att han är man. Vi är samtidigt medvetna om att antalet manliga styckmördare i Sverige är väldigt få och att antalet kvinnliga styckmördare är desto färre, men vi anser inte att detta kan berättiga de stora skillnaderna vi kunde se i porträtteringarna. Davies (2011, s.41) visar att brottsproblemet i de flesta fall blir synonymt med problemet med (vissa typer) av män i samhället. Detta ser vi tydligt koppling till gällande hur man resonerar kring Oscars motiv till dådet. Han blir karikatyren av en "obehaglig kille", en kille med makabra intressen som ser på våldsamma filmklipp, skriver citat från seriemördare på Facebook och har våldsam pornografi på sin dator. Till motsats läggs motivet till Alice handlingar fram starkt kopplade till känslor och sin kärlek till expojkvännen, vilket Kordon och Wetterqvist (2014, s.8) menar hör till vanligheterna när motiv till kvinnors brottslighet diskuteras. Utifrån Butlers teori (2007, s.78) där hon lägger fram ett sätt att se på genus som innebär att individens handlingar bildar en verklighet som inte bygger på yttre egenskaper, blir manifesteringen genom media av vad som är normativt feminint och maskulint i dessa sammanhang tydlig. Mannen är i grunden kapabel till att mörda och nästan "söker" efter det genom handlingar som att se på våldsamma filmer, medan kvinnan är ett offer för sina känslor och måste därmed agera efter dem.

Jewkes (2015 s.152) påpekar att det faktum att män skulle vara mer aggressiva än kvinnor uppmuntrar till kulturell okunskap kring kvinnor som potentiellt våldsamma och som en bidragande faktor till förnekelse kring föreställningen att kvinnor kan döda som kvinnor. Vi kan se detta i många av de skildringar som görs kring Alice personlighet, på ett annat sätt än vad som förekommer kring Oscars personlighet. Kordon och Wetterqvist (2014, s.8) hävdar att en kriminell mans bakgrund eller person helt enkelt inte väcker samma intresse. Men Jewkes uttalande kring att verkligheten ser ut som så att män är mer aggressiva än kvinnor kan också diskuteras. Utifrån Messerschmidts teori (2013, s.28) menar han att sociala strukturer, som definieras som vanliga och inrutade interaktioner över tid, i själva verket är det som begränsar och kanaliserar beteenden på specifika sätt. Vi resonerar utifrån det som att media är en social struktur som tillåter och uppmuntrar bilden av män som mer aggressiva än kvinnor, detta görs aktivt även genom att t.ex. inte bidra med ett ifrågasättande till varför en man som i fallet Oscar agerar som han gör, kanske för att det inte väcker samma intresse som när gärningspersonen är en kvinna. Detta bekräftas också genom det Lundgren, Pettersson &

Tiby (2011, s.79) tar upp kring det faktum att män begår avsevärt fler brott än kvinnor, och för att kunna förklara dessa skillnader är studier av män och maskulinitet en väsentlig sådan.

I en av våra huvudkategorier skapades i subkategorin ”svag”, som är unik för Alice och inte återfinns i Oscars fall. Dessa återkommande insinuationer vilka vi kopplade till en framställning av henne som svag och hjälplös vill vi delvis återknyta till en av de stereotyper media enligt Jewkes använder sig av i sin skildring av kvinnliga gärningspersoner. Det framgår i tidningarna att Alice ringde sin expojkvän efter gärningen och bad om hjälp, vilket hon inte fick. Den stereotyp vi kopplar detta till är ”den onda manipulativa kvinnan” som förklaras genom kvinnor som bildar mordallianser och begår brott tillsammans med manliga älskare eller män (Jewkes, 2015, s.150). I det här fallet har Alice begått gärningen själv, dock vill vi argumentera för att hon därefter försöker alliera sig med sin expojkvän för att ta hand om kroppen. Jewkes (2015, s.150–151) belyser dessutom att denna stereotypiska kvinna är den svåraste att förstå sig på och att media inte kan generera sympati för henne. Det är något vi tydligt kan urskilja i rapporteringen kring Alice, hon porträtteras som brutal samt hänsynslös med återkommande målande adjektiv för att förstärka skildringarna. Jewkes (2015, s.150) redogör även inom denna stereotyp för att ”den onda manipulativa kvinnans” offer ofta är ideala och oskyldiga, t.ex. unga kvinnor. I teorin om det ideala offret hävdar Christie (2001, s.48) att offret ska vara svagt, att offret främst är en kvinna, att hon befinner sig på en respektabel plats och utför en legitim handling vid tidpunkten hon blir utsatt. Det framgår tillika att hon ska vara stark, men inte så stark så att hon inte kan identifieras med offerskapet (a.a., s.51). Sandra attribueras dessa egenskaper vilket synliggörs i subkategorin ”offerbeskrivningar”. Hon uppehåller sig i den lägenhet där mannen hon har en typ av relation med bor, hon har precis stigit upp och gör sig iordning inför jobbet och när hon blir attackerad kämpar hon förgäves emot med hjärtskärande skrik.

Även offret i Oscars fall kan betraktas som idealt, vilket vi resonerar kring att han utifrån ett genusperspektiv agerar enligt rådande maskulinitetsnormer, något som man kan argumentera för att även Alice gör. Vi ser det som att med det ideala offret kommer också en idealisk gärningsperson, som vanligast benämns just som gärningsman eftersom det är bilden av en manlig förövare som är den dominerande. Vanligt är att kvinnliga gärningspersoner även lätt ses som offer, Kordon och Wetterqvist (2014, s.171) skriver att de typiska kriterierna för den traditionella bilden av en kvinna som dömts för brott bekräftar föreställningarna om traditionell kvinnlighet och är därmed inget hot mot våra värderingar och samhällsordningen.

Men Alice porträtteras inte som ett offer, hon blir då istället i aspekten kring sitt eget offer mer sedd ett utifrån maskulinitetsperspektiv, som en ”stor och ond” person. Detta är inte förenligt med den normativa femininiteten, allting som anses vara kvinnligt är oförenligt med brottslighet (Kordon & Wetterqvist, 2014, s.163).

Kordon och Wetterqvist (2014, s.172) lyfter fram att media har kritiserats med avseende på rapporteringen av kvinnor i fängelse och återger Kristina Lunds tankar om att tillvaron beskrivs ”som om kvinnorna vore på ett sommarkollo”, då den skildras ur ett utmärkande kvinnligt samt fördomsfullt perspektiv där situationens allvar tonas ner när rapporteringen liknas vid en hemmiljö. Det blir tydligt märkbart i medias rapportering av Alice nuvarande levnadsförhållanden i fängelset där de lyfter fram en del andra interners hånfulla attityd mot henne, att de skämtat med henne på ett nedlåtande sätt och att det framgår att hon ”inte är tajt” med så många av de andra kvinnorna. Detta är något som media kan använda sig av för att skapa spektakulär läsning och de tenderar att dramatisera för att förmedla anstaltslivet som någonting spänningsfyllt och farligt (Kordon & Wetterqvist, 2014, s.172). Vi kan även koppla dessa beteenden till de maktaspekter som skildras i Messeschmidts (2013, s.30) teori där han åsyftar att makt är en viktig funktion i den sociala strukturen av kön och genus och att maktrelationer inte enbart återfinns mellan män och kvinnor, utan bland annat även kvinnor sinsemellan. I Oscars fall nämns ingenting som skildrar hans nuvarande anstaltsliv vilket vi argumenterar kan återknytas till det som tidigare påpekades av Kordon och Wetterqvist (2014, s.8) att en kriminell man som person inte väcker ett liknande intresse som en kriminell kvinna.

### 6.3 Förslag till fortsatt forskning

Som vi nämnt i denna studie krävs ytterligare forskning liknande denna för att resultaten ska kunna generaliseras och bistå med värdefull information. Vi skulle gärna se att man gör liknande studier men med exempelvis andra brottstyper eller med hänsyn till andra aspekter inom intersektionalitetsbegreppet (klass, sexuell läggning, ålder, religion). Även jämförande kvantitativa studier kan bidra med ökad förståelse kring hur genus görs i tät relation mellan media och mottagare. Vi ser att kriminologin som fält har mycket att vinna på att fortsätta utforska strukturer kring kön och brottslighet. I arbetet med brottsprevention är frågeställningar kring genus och hur det i sin tur kan förstås i frågan om brottslighet en nödvändighet.

## 7. Litteraturförteckning

- Ajzenstadt, M., & Steinberg, O. (1997). The Feminization of the Female Offender. *Women & Criminal Justice*, 8(4),57-77. DOI:10.1300/J012v08n04\_03
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I G. Bergström, & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (s.13-48). Lund: Studentlitteratur.
- Black, L. (2009). *Paper Women: The Representation of Female Offenders in Irish Newspapers* (Masters Dissertation). Department of Social Sciences, Dublin Institute of Technology. Tillgänglig: <http://arrow.dit.ie/aaschssldis/1/>
- Boréus, K. (2015). Texter i vardag och samhälle. I G. Ahrne, & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s.157–175). Stockholm: Liber.
- Brottsförebyggande rådet. (2017). *Personer lagförda för brott*. Hämtad 2017-04-18, från <http://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/statistik/personer-lagforda-for-brott.html>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal*, 40(4), 519–531. doi: 10.2307/3207893
- Butler, J. (2007). *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.
- Christie, N. (2001). Det idealiska offret. I M. Åkerström, & I. Sahlin (Red.), *Det motspänstiga offret* (s. 46–62). Lund: Studentlitteratur.
- Consalvo, M. (2003). The Monsters Next Door: Media Constructions of Boys and Masculinity. *Feminist Media Studies*, 3(1), 27-45. doi: 10.1080/1468077032000080112
- Davies, P. (2011). *Gender, crime and victimisation*. London: SAGE.

Drisko, J.W., & Maschi, T. (2016). *Content analysis*. New York: Oxford University Press.

Jewkes, Y. (2015). *Media & crime*. London: Sage.

Kordon, S., & Wetterqvist, A. (2014). *Gärningsmannen är en kvinna: en bok om kvinnlig brottslighet* [Elektronisk resurs]. Telegram Förlag.

Lander, I. (2003). *Den flygande maran: en studie om åtta narkotikabrukande kvinnor i Stockholm*. Diss. Stockholm : Univ., 2003. Stockholm.

Lander, I., Pettersson, L., & Tiby, E. (2003). Presentation av antologin och en feministisk kritik av kriminologin. I I. Lander, T. Pettersson, & E. Tiby (Red.), *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet: genusperspektiv inom svensk kriminologi* (s.7–19). Lund: Studentlitteratur

Lundgren, V., Pettersson, L., & Tiby, E. (2003). Gäst hos verkligheten, eller skapare av den?. I I. Lander, T. Pettersson, & E. Tiby (Red.), *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet: genusperspektiv inom svensk kriminologi* (s.71–101). Lund: Studentlitteratur

Messerschmidt, J.W. (2013). *Crime as Structured Action* [Elektronisk resurs]. Rowman & Littlefield Publishers, Inc..

Nilsson, B. (2012). Brottsoffer i nutida svensk dags- och kvällspress – en studie i offerskapets logiker. I A. Heber., E. Tiby, & S. Wikman (Red.), *Viktimologisk forskning: brottsoffer i teori och metod* (s.137–154). Lund: Studentlitteratur.

Nixon, S (1997). Exhibiting masculinity. I Hall, S. (Red.) (1997). *Representation: cultural representations and signifying practices*. London: Sage.

Pettersson, T. (2013). Genusperspektiv inom svensk forskning om ungdomsbrottslighet. I F. Estrada. & J. Flyghed (Red.), *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (s.75-101). Lund: Studentlitteratur.

Sarnecki, J. (2009). *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur.

Schreier, M. (2012). *Qualitative content analysis in practice*. London: SAGE.

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.

Vetenskapsrådet. (2004). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 2017-05-06, från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

## 8. Artiklar för analys

Aftonbladet. (2015-04-01). *Albin, 28, dömd för styckmordet*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=0573492015040171a17410bf75ee41e285bebb27885d97&serviceId=2>

Aftonbladet. (2015a-03-19). *Hade mord i sinnet – under en lång tid*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05734920150319a67652dea7facb06c839d7ccbe170fed&serviceId=2>

Aftonbladet. (2015b-03-19). *Hon döms till livstid*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=057349201503193b294b6359a5ac3c225b99a1ef75ac5e&serviceId=2>

Aftonbladet. (2015-01-17). *Motiv bakom styckmordet höljt i dunkel*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05734920150117a4907d3ee054052f1a79eb61df73a11b&serviceId=2>

Aftonbladet. (2015-01-09). *'Min arm låste sig runt hennes hals'*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=0573492015010921eae553c44e015eccc801177277285e&serviceId=2>

Aftonbladet. (2014-12-28). *Kvinnor som styckmördar*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05738920141228636f1b6c598f4ca3d00be85a7f1e3ff3&serviceId=2>

Aftonbladet. (2014-11-19). *Hon googlade "bära ett lik" – och högg ihjäl sin rival*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article19884725.ab>

Aftonbladet. (2014-09-23). *Han citerade filmmördare*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05734920140923131b548e7da1c120f20f1a8f362f68b6&serviceId=2>

Dagens Nyheter. (2015-03-18). *Styckmörderskan i Askersund får livstids fängelse*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.dn.se/nyheter/sverige/styckmorderskan-i-askersund-far-livstids-fangelse/>

Dagens Nyheter. (2014-11-19). *Åklagaren: 25-åriga kvinnan förberedde mordet noggrant*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.dn.se/nyheter/sverige/aklagaren-25-ariga-kvinnan-forberedde-mordet-noggrant/>

Expressen. (2015-03-10). *Misstänkte mördaren skyllde på ryckningar*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.expressen.se/nyheter/misstankte-mordaren-skyllde-pa-ryckningar/>

Expressen. (2015-01-08). *Misstänkte mördaren sökte hjälp av häxor*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.expressen.se/nyheter/misstankte-mordaren-sokte-hjalp-av-haxor/>

Expressen. (2014-12-29). *Hade bildsamling på lemlästade kroppar*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.expressen.se/nyheter/hade-bildsamling-pa-lemlastade-kroppar/>

Expressen. (2014-12-20). *Jonna, 25, undkom livstid - med 12 dagar*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05091020141220dd4e212c58ff02c9cf36e13eb8b3da4e&serviceId=2>



Expressen. (2014-12-18). *Albin, 28, styckmördade mamman*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=0509102014121881d2035670587a1f1ef8f161e29cf7e8&serviceId=2>

Expressen. (2014-12-17). *Styckmordet beskrivs i ett avskedsbrev*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.expressen.se/nyheter/styckmordet-beskrivs-i-ett-avskedsbrev/>

Expressen. (2014-09-24). *28-åringen besatt av sin skolkamrat*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=050910201409247d13edf7c4cceeb8fe87e1ddc321aee51&serviceId=2>

Expressen. (2014-09-22). *Uppgifter: Kvinnan har styckats efter mordet*. Hämtad 2017-04-06, från <http://www.expressen.se/nyheter/uppgifter-kvinnan-har-styckats-efter-mordet/>

Expressen. (2014-06-21). *De anhölls för mordet*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05091020140621387531bea6caaa2b07437d2b01b6ed3e&serviceId=2>

Göteborgs-Posten. (2016-07-31). *Så lever Sveriges farligaste kvinnor*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retriever-info.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05090920160731da37c01890c0ad195721dead8ce56a30&serviceId=2>

Göteborgs-Posten. (2014-07-07). *Askersundsmordet mycket ovanligt*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=050802201407071566134&serviceId=2>

Kvällsposten. (2014-06-29). *Ett mord som går till historien*. Hämtad 2017-04-06, från <http://web.retrieverinfo.com.webproxy.student.hig.se:2048/services/archive/displayDocument?documentId=05091120140629a71bd58946e23c958282885fd26c8adc&serviceId=2>

Svenska Dagbladet. (2014-12-19). *Svartsjuk kvinna dömd för styckmord*. Hämtad 2017-04-06, från <https://www.svd.se/svartsjuk-kvinna-domd-for-styckmord>